

A SZOLGÁLAT
REGULAMENTUMA

A
MAGYAR FELKELŐ
NEMESSÉG
LOVASSÁGÁNAK

SZÁMÁRA,

A
FELSÉGES CSÁSZ. KIR.
ÖRÖKÖS FŐ HERCZEGNEK
ÉS
NÁDOR ISPÁNYNAK
KEGYELMES RENDELETÉBŐL.

Libro Bibliothecae
Collegii Reg. A. Ulmar.
Kallensis comparatus
sub Rectore Michael
Ligeti.

A'

Szolgálat
Regulamentuma

a' Magyar Felkelő Nemesség'

Lovasságának

számára

a' Felséges Császári Királyi Örökös Fő Hercegnak
és Nádor Ispánnak kegyelmes Rendeléséből.

Pesten 1809.

Hartleben Konrád Adolfnál.

1018 1018
R. G. B. 1018
1018 1018
1018 1018
1018 1018

06743

*A' Fenyítéket illető 1808-ik Esztendőbeli
Törvények.*

XI-ik C Z I K K E L Y.

17. §. **A**zok kik magokat a' Mustra és Gyakorlás alól helyes ok nélkül elvon-
nák; az 1639. Esztendői 18-dik Törvény-
nek hasonlatossága szerént; első esetben;
a' Magnások 50. a' Birtokos Nemesek,
és vagyónosabb Amalisták 25. nehéz mér-
tékű; vagy is négy fiokattevő markák-
ban; az eggy ház helyes Nemesek pedig,
és Szegényebb Ármalisták 12 forintok-
ban; vagy fizetésre elégséges értéknek
fogyatkozása esetében, a' körülállások-
hoz mérséklendő Árestommal aképpen fog-
nak büntetődni: hogy a' marasztalás ugyan,
mindjárt a' Mustra alkalmatosságával essen
meg, az Ítélet végre hajtása mindazonál-
tal, a' Törvényfzék tartásaig függesztessen
Szol. Reg. Lov.

fel, azon okra nézve; hogy a' marasztaltattak, ha akárnák, és módjok volna benne, meg nem jelenéseknek okát adhassak; ezt azomban meg nem állíthatván, az Ítéletnek végre hajtása, a' Törvény-Szék által határoztasson meg, és a' jelenvaló Törvényes Felkelés költségeinek felsegélésére tellyesítsen, ezen fellül a' marasztaltattak kötelességeiknek még abban az Esztendőben leendő tellyesítésére kényszerítsessenek. Ezen Büntetés többnyire minden egyes esetre kiterjesztvén, annál fogva annyiszor, a' mennyiszor Törvény Szegés történik, meg fog vétetni.

Azok mindazonáltal, a' kik ezen Törvényes kötelességnek nyilvánosság megvetésével harmadszor is elmaradnának, előbb kihalgattatván, azon kívül: hogy még abban az esztendőben a' Deputatio által rendelendő, kötelességek tellyesítésére, kényszerítettnek fognak, a' környülállásokhoz mérséklendő Árestom szenvedéssel is fenyítettessenek, és az ellenek hoztatott Ítélet végre hajtasson.

§. 2. Minden Nemes hűséggel köteleztetvén Törvényes Királyához és Hazájához, köteles annak engedelmeskedni. Következésképen a' Király, vagy az Ország köz Státussa ellen való s a' törvények által tiltott Támadásoknak Szerzője, Társa, vagy csak Tudója is, ha a' maga

helyén való felfödözését gonoszúl elmulasztja, ugyanazon Törvények értelméhez képeest gonosz tettéért halállal lakol.

§. 3. A' ki a' hadaknál Pártütést ügyekezne indítani, — vagy abban részt venne, keményen és a' dolog' fontosságához képeest, — legfőképen az első Lázasztó, halállal is büntettetik.

§. 4. A' ki törvényes Fellyebbvalóinak, Tisztyeinek vagy Katona-Előjáróinak nem akarna engedelmeskedni; azokkal illetlenül bánna, vagy azok ellen kardot vonni gonoszúl mérészlene hasonlóképen keményen, 's ha környülállások azt kívánnyák, halállal is büntetessen.

§. 5. A' ki az Örök vagy Strázsák ellen kezét felemelni, vagy ellenség előtt azokra rohanni mérészlene, az előbbeni Czikkelyben foglalt büntetés alá vettetik.

§. 6. Az, a' ki ellenség előtt Örállását elhagyja életét elveszti; máskép, vagy ha az Örállásonn elaludna, érdeme szerént büntettetik.

§. 7. A' ki Strázsára, vagy más Szolgálatban részegen jelen meg, vagy a' szolgálatját elégséges ok nélkül elhagyja, árestommal és vassal büntettetik.

§. 8. Ha egész Század, Osztály, vagy Ezered ellenség előtt engedetlen lenne, és kötelességéről megfeledkezvén, gyalázatosan hátat vetne, a' Tisztek ugyan hivataljoktól gyalázatosan (cum infamia) vagy nehezítő körülállásokban életektől is megfosztatnak; a' halálos büntetés a' Közemberekre nézve minden tizedikre terjesztetvén ki. Ugyanezen büntetés alá vettetnek mind azok kik az ellenséggel való Csatából vagy ütközetből magokat kivonnyák.

§. 9. A' ki ütközet alatt a' Seregek' Bagázsáját és Tulajdonát kiprédálni merészlené, Életétől megfosztatik.

§. 10. Az a' Felkelő Nemes ki Zászlóját elhagyja első esetben két holnapi Arestommal, vassal és hetenként két napi kenyérren és vízenn való börtöl, második esetben vassal, négy holnapi Arestommal 's hetenként négy napi kenyérren és vízenn való börtöléssel büntettetik', 's ezen második esetben minden Tíztségek' viselésére alkalmatlanná tetetik; — harmadszori esetben, — vagy ha az Ellenséghez átszökne, és megfogattatna, halállal büntettetik.

§. 11. A' Gyűjtogatók, Ragadozók, Zsiványok, 's úton álló Tolvajok 's Fosztók, vagy leginkább tulajdon Gazdájoknak vagy lakos Társaiknak erőszakos megtá-

madójok vassal és Árestommal 's a' dolog' fontosságához képpest, a' Kar' megtérítése mellett, halállal is büntettetnek. A' Bajvívás, Visszavonások, Veszekedések, Verekedések a' vétekhez és csínhoz alkalmaztatott büntetéssel fenyítettnek.

§. 12. A' kisebb Tolvajságokban vagy Kártételekben a' Kar' megtérítésénn, és az elvitt Jószágoknak visszaadásánn kívül, Árestom vagy vas a' büntetés. A' nagyobbak pedig az Ország' Törvénnyei szerént ítéltetnek meg.

§. 13. Az Isteni Káromlás' a' Törvények' értelme és bevett törvényes szokás szerént büntettetik.

§. 14. Egyéberánt, a' mennyiben az Elszendőként mustrálandó Nemesek még úgy, mint Törvényyszerént való Felkelők, nem tekinthetnek, azoknak Katona Csínyai, a' mellyek a' mustra' alkalmaztatosságaival büntettetnek, ilyenkor még szelídebb tekintettel nézetnek, mint a' Felkelés', alkalmaztatosságaival; 's magában értetődik, hogy azok nem azon kemény büntetésekkel büntetteinek, mellyek a' Nemesség' valóságos Felkelésénél szükségesek. Ezen okból a' mustráló Előjáróknak útmutatására az elébbeniekhez még e' következők adódnak.

§. 15. A' tetten talált Nemest, a' mint azt a' Törvények mindég megengedték

meg lehet ugyan fogni, de ezen cselekedetet a' Fő vagy Vice - Ispánynak kik közül legalább egyiknek jelen kell lenni, azonnal jelenteni szükséges; a' további letartóztatás csak ezeknek tudtokkal eshet meg.

§. 16. A' Katonai kikapások, mellyeknek fenytése, szorosan véve ezen Törvényeknek tárgya a' mustra alkalmatosságával a' Fő vagy Vice - Ispány és a' Katona - Tisztek között választandó Biztosság által summás perrel ítéltetnek meg; de az Ítélet csak akkor hajtatik mindjárt végre, ha a' büntetés olyan természetű, hogy azt a' mustra' üdeje alatt ki lehet állani. A' kisebb kikapások, mellyek a' békeességben való Gyakorlásoknál történnek, mellyek a' Gyakorlás' rendét illetik, és a' mellyek a' Gyakorlás' üdejét meg nem haladó árestomot vonnák magok után, a' Katona-Tisztek által megbüntettetnek. Mindazonáltal a' veréssel való büntetés nem fog szabad lenni.

§. 17. Minden más akárminémű vétkek vagy csinok a' rendes formák szerint vetetnek fel: de ha az Öszveesküvés vagy magát kiütő Pártütés, Tolvajság, s fegyveres kézzel, a' mustra' üdeje alatt való prédálás, a' fellyeb való Tiszteknek erőszakos, és mások' megbotránkoztatásával való megtámadása,

megsebesítése, megcsonkítása, vagy megölése, a' közönséges bátorság' fenntartásának okáért a' tüstént való halálos büntetést mulhatatlanná tennék, az Elölülő álló hadi, 's a' Katonáihoz hasonló Törvényt hí öszve, mellyhez következésképen Közemberek is hívattatnak, és a' melly hét Tagoknál kevesebbül, tizenegynél többül nem fog állani. Ez a' köz Tifztség-béli Ügyész' felperessége után (actore fisco Magistratuali) halálos Sentenciát is hozhat, és azt végre hajthatja; hozzá tévén azt világosan, hogy nem csak a' halál', de annak is meghatározásában, hogy a' véghez vitt vétek ezen Törvénszéknek előbb említett Tárgyaira tartozik-e vagy nem, minden egybehívottaknak eggyesült Votumok kívántatik meg, úgy annyira hogy ha csak egy is a' Bírák közül azt ítéli, hogy akármelly környülállásokra nézve az az előbb említett Esetek közé nem tartozik, annak megítélése a' Törvény' rendes útjára útasíttatik.

§. 18. Más előadandó és a' Törvény' Rendes útjára tartozó vétkek' esetében úgy intéztetik a' dolog hogy az ilyen perek hacsak a' példa tételért is, a' jövő Esztendői mustráig elvégeztessenek.

§. 19. A' mi a' mustra' üdeje alatt helyben vagy onnan Haza menetelkor való Rendtartásokat illeti, ezek a' Megyék

és köz Tíztségek' okos Ítéletekre és Gondoskodásokra bízatnak.

§. 20. Hogy ezen Törvény' Czikke-lye mind azoknak, a' kiket illet, tudtokra adódhasson mind azoknak a' kik Mu-strára Gyakorlásra megjelennek, minek előtte a' meghatározott helyekre útnak indúlnának a' Járásbéli Szolga Bíró által kihirdettetik, és az Anyanyelvem megmagyaráztatik; melly a' mustra' üdeje alatt újra tétetik, a' mustra' mindég ezen Hadi Törvények' kihirdetésén kezdődvén:

E G G Y

NEMES MAGYAR FELKELŐ

LOVAS EZEREDNEK

ELŐADÁSA és SZÁMA.

A Kormány.

E zeredes Kapitány mint Comendáns	1
Ezeredes Fő Hadnagy	1
Fő Strázsa Mester	1
Káplán	1
Ezered' Törvényes Szószóllója	1
Ezered' Tábori Orvosa	1
Ezered' Számtartója	1
Ezered' Segéd	1
Fő Seb Orvosok	3
<i>Szol. Reg. Lov.</i>	

Al - Seb Orvosok	3
Furirok	5
Kormány Trombitás	1
Ofztály Trombitás	3
Zászlótartó	3
Fő Kovács	1
Szíjjártó	1
Nyeregjártó	1
Szabó	1
Porkoláb	1

Öfzveséggel Fejek 31

Megjegyzés. Az Ezere'd Káplánja ; Szófzóllója, Orvosa, Számtartója, Fő és Al - Seb Orvosok , Furirok , Fő Kovács , Szíjjártó , Nyeregjártó , Szabó , Porkoláb , csak az Ezerednek kimozdítása után állanak elő.

Eggy Század' tellyes Száma.

Első Kapitány	1
Második Kapitány	1
Fő Hadnagy	2

Al Hadnagy	2
Strázsamester	2
Trombitás	1
Kovács	1
Káplár	18
Köz Vitézek	150
Öszveséggel Fejek	178

A Kovácsra nézve rendelések csak akkor tételnek, midőn a Század Táborba indul.

Egy egész Ezere'd tellyes Száma.

Az Ezere'd Kormánný a áll Fejekbűl ..	31
Első Kapitány	6
Második Kapitány	6
Fő Hadnagy	12
Al Hadnagy	12
Strázsamester	12
Trombitás	6
Kovács	6
Káplár	108
Köz Vitézek	900

Öszveséggel Fejekbűl 1099

*A Könnyű és Lineában álló Századok
formálásáról.*

Mihelyest az Ezerednek Ezeredes Fő és alsóbb Tisztjei kineveztetnek, és a Vitézek három Osztályokra elintéztetnek: az Osztály Ezeredes Tisztje az alatta lévő Tisztekkel azonnal egy könnyebb Századot válogat ki, melly Elő és Hat-
őrző Seregre, a külső Őrállásokon Strázsára, az ellenséget nyughatatlanító Puskázásra, és olykor a Gyalogoknak maga közé vételére fog leginkább fordíttatni.

Egy ilyen Könnyű Század áll.

Második Kapitánybúl	2
Fő Hadnagybúl	2
Strázsamesterbúl	2
Káplárbúl	12
Köz Vitézekbúl	100

Öszvestéggel Fejebül 118

Ezen Rezerva' Száma' már a' két Lineabéli Századok tellyes Számába befoglaltatott. A' Linea Századok a' magok között kiválasztott Könnyű Fél Századot mind az emberekre, mind az őket illetőkre nézve minden írásaikban 's számadásaikban nem különösen, hanem magokéval együtt vífzik.

A' könnyű fél Század a' Katonai fenytékre nézve átaljában a' Század-Comendánsa alatt léfzen, valamint az egész könnyű Század 's az egész Lineában álló Ofztály is az Ezeredes Tiszt igazgatásától függ. De valahányszor akár békeség, akár háború idején, ki kell állani: a' könnyű Század mindenkor a' második Hadrendbe áll öfzve.

Midőn egy Lineában álló Század külön küldetik ki, az a' maga könnyű fél Századját is mindég magával vífzi.

Ha a' Linea Századnak csak egy Szárnya küldetik ki, azzal csak egy Szakasz könnyű Lovasság a' Linea Század' egy Szakaszával pedig fél Szakasz könnyű Lovasság megyen ki.

A' könnyű Századokhoz, a' mennyire lehet, könnyű és tartós lovakkal bíró fiatal ügyes Legények választatnak.

Az A' Tiszteknek elméseknek, józan ítéletűeknek, eltökélt bátorságúaknak, olvasni és írni tudóknak kell lenni. Aláljában a' könnyű Lovassághoz csak az erős és tartós alkotásúak vetethetnek be.

A' Linea - Osztály Felállításáról.

A' Linea - Osztály Felállításában első 's fő gond legyen az A' Tisztek' választása.

Azok, kik a' katonai Szolgálatot már valamennyire esméri, olvasni, írni 's valamit a' számvetéshez is tudnak, bátrak, egyenes ítéletűek, 's jobbácska lovok van, elsőséget érdemlenek.

A' Rendszabások.

Miként kelljen magokat a' köz Vitézeknek, Káplárokuk, Trombitásoknak, Strázsa - mestereknek 's a' Puskázók-

nak magokat viselni, úgy a' könnyű Seregek' Al Tisztjei mihez tartsák magokat a' mezőben? különös útasításban szabatik ki.

Minthogy az Ezerekes és Fő Tisztek kötelessége azon lenni, hogy ezek a' Szabások elegendőképen elterjedjenek, hogy azt a' nép megtanúlja, 's igaz értelmét megfogja: azért, valamikor a' Századok, 's azoknak Szárnyai, vagy csak Szakasszai is öfzve gyűjtetnek, ezek a' Szabások olvastassanak fel; a' köz vitézeket 's Al Tiszteket a' felől kérdezzésk meg, és tellyes erejeket arra fordítsák, hogy kiki kötelességét minél előbb fundamentomosan megtanúlhassa.

Az Al-Hadnagyok' Szabása.

Az Al-Hadnagy, alólról számlálván, az első Fel-Tiszti hivatalt viseli. Szükség, hogy magát fedhetetlen magaviselésével, szolgálatja eránt búzgósággal, annak esméretével, okossággal, bátorsággal, 's a' betsület' tiszta fzeretetével megkülömböztesse. A' Tisztesség' köntöse, mel-

lyet visel, mocsokot nem szenved. A' ki magát rosszul vagy alacsonyan viseli, vesse le azt.

Az Al-Hadnagy naponként az írott újdósítást, és minden nevezetesebbekről a' Jelentést a' maga Szakasz Strázsamesterétől, veszi kivel azt Fő-Hadnagyának által veszi. Ha még valamimegjegyzésre méltó azonkívül is esett volna, azt vagy maga, vagy Strázsamesterével együtt jelenti.

Valamikor Fő-Jelentés tartatik, a' legifjabb Al-Hadnagy adja ezt által az idősebb Al-Hadnagynak; ez azzal együtt adja tovább az ifjabb Fő-Hadnagynak.

Az Al-Hadnagy maga hatalmával senkit Szállásárúl, vagy a' Táborból szabad-sággal el nem bocsáthat: maga sem maradhat kint engedelem nélkül éjszakán által.

Minden Tisztnek kell az alattavalói kötelességét tökéletesen érteni, 's a' Vitézeket azoknak pontos elvégezésére szorítani, 's e' szerént minden rendetlenséget eltávoztatni.

Szükség, hogy az Al-Hadnagy az alatta valói szíretetét 's bizodalmat megnyerje, 's töllök tiszteltessen. E' végre az alatta valóival barátságosan bánjon; velek bizodalmasan beszélgessen, érdemeket közönséges helyen megesmérje, a' szolgálai' terhét velek ossza meg, 's minden alkaimatosságokban állandó állhatatossága által alatta valóinak például szolgáljon. A' betegekre azoknak szállásokon éppen úgy, mint az Ispitályokban is gondja legyen.

Ha valamellyik Al-Hadnagy Árestomba tetetik, köteles Pajtási közül, kettőt engedelem' kérésre elküldeni; ezt ha nem teszi, Árestoma terhesíttetik. Ha ezen kötelességet háromszor 24 óráig elmúlatja, mint makacs ellen per indíttatik.

Ha meggyöződése szírint rajta igazságtalanság történt; kieresztése után szabadságában áll, panaszát a' maga rendén elő adni.

Ha azon Elöljáró, ki Árestomba tette, mentségére figyelmezni nem akarna, magának személye szírent kell előtte megjelenteni, és csak akkor léfzen jussa mentsé-

ge' felvétele'sürgetésére, minekutánna Pajtásai is ugyanazt kérték.

Ha Árestombúl kieresztetik, annak, a' ki Árestombúl kibocsátotta, közönetét jelentse; ha mindjárt meg nem jelenik újra, büntetődik.

Midőn az Al-Hadnagy engedelemmel valahova megy, vagy küldetik: Fő-Hadnagyánál, Kapitánnyánál az Ősztály és Ezered' Commendánsánál magát elindulása előtt, és vissza érkezésével jelenteni köteles.

Minden Al-Hadnagynál meg kell lenni a' Vitézek' Őszveállítása, Szolgálat' Rende, és kenyerés Pajtásság rendes Laistromának.

A' Vitézek' és Lovak' kitanítása az ő fő-kötelessége, mellyet minden indulatoskodás, és illetlen beszédek nélkül kell neki végezni. Végtére az Al-Hadnagy azon igyekezzen, hogy a' tulajdon Szárnyához tartozó Lovakat tökéletesen esmérje.

A' Fő-Hadnagyk' Rendszabása,

A' Fő-Hadnagy a' Század egyik Szárnyánál második Személy. Köteles Kapitányát buzgóan segíteni 's vigyázni, hogy mindenek tökéletesen a' Felsőbb Rendelesék szerínt follyanak.

Ha a' Század két Kapitányai között egyik sints jelen, akkor a' Századot az időssebb Fő-Hadnagy comandírozza.

A' mindennapi Jelentést a' Fő-Hadnagy Al-Hadnagyátúl veszi, vele együtt viszi azt a' Kapitányához.

A' Fő-Hadnagy szállásárúl, vagy a' Táborból maga hatalmával szabadsággal egy Vitézt sem erefzthet el; maga sem maradhat ki, Kapitánnya híre nélkül tsak egy éjszakán is.

Eggy nevezetes kötelessége a' Fő-Hadnagynak a' Vitézeket a' szolgálatra ki rendelni, 's reá vigyázni, hogy abba valamely részrehajlás be ne csúszszon. Meg kell ő nálla lenni, mind azoknak a' Lai-stromoknak, a' mellyek az Al-Hadnagynál megkívántatnak, ezen kívül rendes

Jegyző Könyvet kell tartani minden történetekről, mellyek az őreá bízott Szárny-nál naponként magokat előadják.

Egyéberánt több kötelességeit a Fő-Hadnagy az Al-Hadnagyok Szabásaiban feltalálja.

A Kapitányok Rendszabása.

A Kapitány alólról számlálván első igazgatója eggy Lovas, Fő, és Al-Tisztekkel kikészült Csoportnak, mellyet a Haza olly Reménységgel bízott reá, hogy ő azt céljához képest kitanítja, és ellenségre is vezeti.

Szükség, hogy önnön kötelességét pontban tellyesítse, az alatta valóit kötelességekre emlékeztesse, 's foglalatosságait elejbe szabja 's szemek' eleibe terjessze. Első legyen ott, a' hova a' kötelesség hívja, magát szüntelen felsőbb hivatalok viselésére formálja, 's minden tekintetben az alatta valóknak must rául szolgálgjon. Birjon a Közvitézekben megkívántató Virtusokkal,

az Elöljáró ügyességével, és a' Vezérben megkívántató Talentumokkal.

A' Századnál lévő két Kapitányok közül a' második az eggy Szárnyra ugyan felvígyáz. De ez a' több Tisztekkel együtt, az első Kapitány' parancsolatitúl függ, kinek a' szolgálat minden ágaiban buzgón segítségére lenni köteles, hogy a' Század semmi tekintetben hátra ne maradjon.

Fontos okok, és az Ezered' Comendánsának tudta nélkül a' Kapitány eggy Szakasztúl vagy Szárnytúl máshoz eggy Legényt se tegyen által, annyiival kevésbe akár Al-Tiszteit, akár Közlegényt a' könnyű Századból a' Lína Századba, vagy ebből amabba az Ofztály', vagy Ezered' Comendánsa tudta nélkül ne adjon.

A' második Kapitány éppen úgy vezeti a' Fél-Hadnagytúl a' vígyázása alá bízott Szárny eránt a' reggeli Tudósítást, mint az első Kapitány a' maga Szárnyárúl.

A' Rendes, vagy holnap Jelenés napjain pedig, a' Századnál hivatalára nézve idősbb Fél-Hadnagy megteszi nála

a' Jelentést, 's úgy vífzi által ezt a' második Kapitány ez egész Századra nézve az első Kapitányhoz.

Az alatt történt, minden megjegyzésre méltó esetek a' fellyebb írtak szerént jelentetnek be.

Valamikor a' Század kiáll, az idősb Hadnagy a' Sorok' számát a' második Kapitánynak, ez pedig a' Század' Comendánsának jelenti.

A' szolgálatban a' második Kapitányok az elsőkel változnak. Azonban a' második Kapitányok az elsőktől minden alkalmatosságokban függenek.

A' Kapitány tartozik Szárnyában lévő alattavalójival kötelességeket serényen, és Pontban tellyesíttetni. Ha valamellyik Tiszt hibázik, annak minden illendőséggel, és titkon a' szolgálattal ellenkező magaviselését támaszta szívére, a' tett hibákról nyomesan fedjemeg; ha a' feddéssel célját el nem éri, vagy, a' törvénytől eltávozás már magában tetemesebb, a' Tisztet Árestomba tetesse, 's a' dologról, a' második Kapitány min-

den körülállásaival az elsőnek ; ez pedig az Ofztály' Comendánsának adjon hírt.

De már az Árestombul kieresztés nem tőle függ, hanem ha a' Századdal, vagy annak Szárnyával külön volna kiküldve, mely esetben a' Század vagy Ofztály Comendánsának későbbben teheti meg a' Jelentést.

Egyébiránt a' Kapitányok magokat alattok valóihoz mindenkor igazsággal, és illendő tekintettel viseljék. Soha magokat gyűlölség, vagy kedvetlenség által vezéreltetni ne engedjék. Tiszt Társaikkal az eggyességet tartsák fel.

Ezt igyekezzenek a' más Századokra, Ezeredekre, 's az egész Hadi népre, a' Frígyes Seregekre 's a' föld lakosaira nézve is fenntartani.

Minden alsóbb rendű a' Felsőbbet, különösen az alatta való az Előjáróját köszönteni köteles. A' Felsőbb a' köszöntést illendően visszontagolni tartozik.

Ha a' Strázsamester a' Kapitánynak az Ofztálytól jött parancsolatot hozzá : ez röviden hozzá adja, a' mit a' Századra nézve szükségesnek ítél.

Mind a' Táborban, mind az Őrizetekben egyiknek a' Tisztek közül sora szerint a' Századhoz közel kell lenni; hogy így, ha idő közben érkezne valami parancsolat, annak végre hajtása ne késsen, ha tudni illik arra fel van írva hogy sürgetők; a' Felsőbb távol létében, azt az alatta való Tiszt is felbonthatja 's végre hajthatja; de ebben ez esetben a' Kapitányt 's több Tiszteket azonnal tudósítani kell. Mellyre nézve ezek magok' hollétét a' Strázsmesternek mindég tudtára adják.

Ha a' Kapitány Árestomban esik, szabadsággal megy valahová, vagy vissza jön, az efféle esetekben úgy viseli magát, mint az Al Hadnagynál megmondattott.

Az Osztály' vagy Ezere'd' Comendánsa' engedelve nélkül a' Táborban egy Kapitány sem távozhat el a' Seregtől, annyival kevésbe maradhat kint éjszakára. Megengedheti ugyan a' népnek, midőn a' környülállásokat úgy látja; hogy magokat közel helyeken mulassák. De éjszakára senki kint ne maradjon.

A' Hópénzt a' Kapitány Nyugtató Levél mellett veszi fel. A' Zsold a' Kapitány-nál a' Tisztek' jelenlétében adatik ki. És minden Legény' kezébe pénze egy Altiszt által fizetődik.

Ha a' Század szélyyel van ofzolva, a' Zsoldot minden Tiszt maga szállása helyenn maga ofztja ki. Semmi szin alatt nem szabad a' Zsoldból valamit elhúzni.

A' Kapitány a' Század' minden Számadásait, 's Jelentéseit neve' aláírásával erősíti meg; azoknak helyes voltárul állani köteles. Büntetés Jegyző könyvet tart. Az Al Tisztek' magokviselése' feljegyzését a' Század'több Tizsteivel egyetértőleg készíti.

Midőn a' nép' szállása szélyyel van ofzolva, holnapi Jelentések tetetnek. Ezekben a' szolgálat minden ágairul kell szónak lenni. Írva kell jelenteni, ha vallyon? és minémü büntetések? kinn, és mi okbúl tetettek? Minémü hibák voltak bokrosabban? Ki volt szorgalmatossabb mások felett kötelessége' betöltésében? Hogy foly a' vitézek' tanítása? Mennyi a' betegek' száma? Minémü rendelések tetettek az uralkodó nya-

valyák ellen? A' vitézek' Lovai, azoknak patkói, jó állapotban vannak-e? Kellett-e sok lovakat orvosolni? Van-e elegendő eleség? Illendő áronn-e? Jó és rendes mértékű-e a' kenyér, és a' lovak' eledele? A' köntös, fegyver és szerszám minémű állapotban van? Szükség, hogy az ilyen jelentések világosak, egyenesek, és a' részrehajlástól menttek legyenek.

A' Kapitánynak nem elég a' zabolázást, ló nyergelést, és a' gyakorlás' Regulamentumát csupa szokásból tudni. Szükség, hogy mind azoknak okait 's következéseit általlássa, hogy így minden mozdulás' fundamentomait megmagyarázhassa, azokat a' valóságos esetekben haszonra fordíthassa, 's e' szerint Fő és Al Tisztjeit, 's a' köz Legényeket is oktathassa.

Az olly Legényeket, kik a' lováglásban, és a' fegyvergyakorlásokban másokhoz képest hátra maradtak, a' Tisztek és Altisztek között fel kell osztani, 's így egyenként kitanítani.

A' Lovak' tanítása az arról kiadott Utasítás szerint csendesen, és minden he-

vesség, 's indulatosság nélkül tetessen. Valahol csak egy Szakasf lovasság együtt van, ló oskola készíttessen, mellynek földje nem sikos, hanem illendően homokkal, és köveccsel legyen meghordva, hogy benne a' Lovast, 's a' Lovat is, ki lehessen tanítani. Egy napnál tovább soha a' ló ne álljon; hanem jártatásra ki lovagoltasson. Különösen a' könnyű Századok használják az ilyen Jártatásokat arra, hogy a' Legénységet a' fel és leugrásban, a' Tábori őrhelyekenn való szükséges érzévéteikben, és a' föld' különböző fekvéseihez alkalmaztatott Czirkálásokban 's Őrjárásokban gyakorolhassák.

A' Fegyvergyakorlás' üdeje alatt legelőbb az AlTiszteket, és a' Jeladókat vagy szél-ső embereket kell gyakorolni. Minden Kiállításban, legyen a' kiállott nép' száma nagy vagy kicsiny, annak ruha 's fegyverbéli készületére 's jó rendtartására vigyázni kell. Meg kell mindég vizsgálni, jó állapotban van-e a' Fegyver? 's van-e tellyes töltés elegendő?

Az abrakolás és Ló tisztítás' idején minden Al Tisztek, és minden szárnyút

eggy Fő Tiszt jelen legyenek. Hetenként egyszer a' kardok, tüzi fegyverek, köntösök és szerszámok vizgáltassanak meg.

Midőn valamelly Kapitány az Ofztályt comandirozza, és az ellenség előtt való szolgálat reá kerül, azt ő tellyesíti; az alatt pedig a' rangban ötet követő Tiszt comandirozza az Ofztályt. A' lehetőségig kell a' Kapitánynak arról gondoskodni, hogy mind a' Vitézek, mind a' Lovak épségben megtartassanak.

A' Legények a' kenyeres Pajtáságokban főznek, mellyek az Al Tiszttel együtt öthet, hét legényből állanak.

A' Tisztek felvigyáznak, hogy semmi egésségtelen Eledel ne főzöttessen.

Ha a' vitézek számosan szállíttatnak, 's szoríttatnak együve: gyakran ki kell őket szabad levegőre vinni.

Minden lehető módon el kell kerülni, hogy senki a' Lova' hatát fel ne nyomja, meg ne sértse. Ha valamelly Kovács a' lovat megnyilazza, keményen meg kell büntetni. Mivel a' vitézek úgy is magok

lovain lovagolnak : meg kell veleek értetni, hogy ha hofszas, és jó szolgálatot akarunk a' Lótúl várni, annak tulajdonságait esmérnünk, 's azzal a' szerínt kell bannunk : és hogy a' Lovas Katona' java gyakran a' Lovátúl függ.

A' Strázsamesterenn alól értvén, semmi lócsere a' vitézek között meg nem engedtetetik.

A' Hadi Törvény' Czikkelyei anya nyelven gyakran olvastassanak fel.

A' Kapitány a' vitézek' erkölcsére is vigyázzon 's minden kicsapongásoknak gátot vetni ügyekezzen.

A' szerencsejátékok szorosan tiltalmaztatnak, hasonlóképen a' kerülhetetlen szükségét kivévén, minden adósság csinálás is tiltatik.

Vadászni vagy halászni engedelem nélkül nem szabad.

A' Táborban a' puskázás kemény büntetés alatt tiltatik.

Az Isteni félelem a' Századról szentül feltartasson.

A' visszapattogás, a' Felsőbbek' Rendeléseit' gúnyolása, erős büntetést 's a környűállásokhoz képest formás Perbe idezést is ház maga után.

Az ellenségeskedés' üdeje az a' Pont, mellyben a' Kapitányok Talentomoknak, 's a' Legények' kitanítására fordított szorgalmatosságoknak próbáit adhatják: valamint megbizonyíthatják azt is, hogy mennyire tudták megnyerni a' Nép' bizodal-mát? mennyire tudják azt buzdítani, okosan, rendesen 's vitézül vezérelni, 's még a' kedvetlen történetekben is állhatatosan jó rendben tartani.

A' Porkoláb' Útasítása.

Ezen szolgálat vőgyázó, 's nem maga hasznát halászó és rendet szerető embert kíván.

Ez a' parancsolatokat az Ezered' Segéd-jétől veszi, mellyekre nézve magát annál n'ponként jelenti; az Ezered' Törvényes Szószóllóját, 's Káplányát illető rendelkezéseket azoknak ez viszi által.

Mindenről, a' mi hivatalára tartozik, naponként az Ezered' Segédjének Jelentést tesz.

Kötelessége felvigyázni, hogy annak üdejében, jó 's egészséges marhát vágjanak: hogy elkerülhetetlen szükségen kívül melegeben ne mérjék 'a' húst: hogy igaz fontokkal 's mértékkel éljenek; hogy a' Táborban semmi egészségtelen eledel ne árulasson. Senkit igazságtalanul ne nyomorgasson; de senkinek ne is kedyezzen. Az Isteni tisztelet alatt se musikálni, se italt mérni ne engedjen.

Ő sepreti ki az arra rendelt Állományok által a' Századok' útszáit, és a' Tábor' elejét is annyiszor, a' mennyiszor szükséges.

Fő kötelessége a' Foglyokra való felvigyázás. Nem mind bűnös az a' ki, Árestomba tetetik. Azért az Arestom ne legyen kínzó Tömlöcz, hanem csak bátor-ságos berekesztés' helye.

A' Foglyok tisztn tartassanak, 's mind az, a' mi az egészség' ártalmára lehetne, hárítasson el.

Illendően kell számokra főzni, 's hetenként egyszer tisztát rájuk adni.

A' Foglyoknál a' Porkoláb semmi társaságot vagy dorbézolást meg ne szenvedjen. Egész éjjel égjen ezeknél a' gyertya olly módon, hogy azt a' Foglyok el ne olthassák.

A' Bilincsvasakat szükség, hogy gyakran megvizsgálja.

Az Ítélet' kihirdetése előtt, az Ezered' Kaplánnyán kívül, senkit a' fogolyhoz, az Ezered' Comendánsának engedelmével ne erelessen.

Utóljára a' Tömlöcztartó maga teszi fel, és veszi le a' vasat minden Fogolyról.

A' Zászlótartó' Utasítása.

A' Zászlótartónak bátor Vitéznek, jó Lovasnak, írni 's olvasni tudó 's rendes életű embernek kell lenni.

Kötelessége, a' Századnál lévő betegeknek gondját viselni; a' Rendeléseket, mellyeket a' betegek éránt az Al-Hadnagy téstzen, pontban követni; ha mit keresni

vagy jelenteni kíván, magát az Al-Tisztek' Utasításához alkalmaztatni.

A' Marsban a' Zászlót egyik köz Legénynek maga könnyebbségére általadhatja. De ha fegyvert kell fogni, kivált a'hol ellenségre is kellene ügyelni, a' Zászlót azonnal átváltni köteles.

Valamint közönségesen a' Katonai úgy különösen a' Zászlótartói' kötelessége, kívánja, hogy a' reá bízott Zászlót utolsó csepp véréig őltalmazza.

A' Kormány - Trombitás' Utasítása.

Mind azon jó tulajdonságokat; melyek egy alkalmas Trombitásban megkívántatnak, annál inkább várhatja az ember a' Kormány - Trombitástól.

A' többi Trombitásokat ennek kell tanítani, kötelességek' tellyesítésére szorítani; s ennek a' többinél ügyesebbnek kell lenni, és kötelessége' betellyesítésében a' többit felül kell haladni.

Ő gyűjti gyakran öfzve a' többi Trombitásokat, azokat megpróbálja, a'

gyengébbekel egyszer lóháton , máskor gyalog a' trombitát fúvatja , hogy a' Tactusban , és a' hang' egygyformaságában gyakorlottabbak legyenek.

Minthogy a' Kormány' Trombitássa gyakran küldődik az ellenséghez , neki valóban hasznos a' több nyelveknek tudása.

Az Ezered' Segédjének útasítása.

Ez a' szolgálat ügyes , eleven és fáradhatatlan Tisztet kíván , a' ki Ezeredes Kapitánnyának tellyes buzgósággal kezére dolgozzon.

A' ki a' szolgálat' mindenféle részét jól értse és ezennkívül hallgatni tudjon és magát mérsékelje.

Valami reá bizatik , azt azonnal feljegyezze , emlékezetére ne támaszkodjon ; addig soha ne nyugodjon , még arról nem bizonyos , hogy a' szolgálat' minden része tellyesítődött.

Valahányszor az Ezered kiáll , általadja az Ezeredes Kapitánynak a' Sorczédulát , mellyet a' Strázsamesterek' írott Jelenléseiből formál.

A' Reggeli Tudósítást személlye szerént beadja az Ezeredes Kapitánynak, és ugyanazt elküldi a' többi Ezeredes Tiszteknek is.

Ha valami újság esik, arról mindenik Ezeredes Tisztnak személlye szerént teszi meg a' Jelentést, mint szinte a' Jelentés' meghatározott rendes napjainn is.

Az Ezered' Segédjénél jelentik a' Poroláb, Fő Kovács, Zászlótartó, és Kormány Trombitás, ha mi különös dolog adja elő magát.

Ő jegyzi fel minden nap, a' mi történt, és bejelentetett; ki csinálja az Ezered' Szám és Szolgálat-Lajstromát, melyet a' megvizsgálásra a' Kormány - Tiszteknek bemutat. Az Originálisokat magánál tartja, mint szinte az Ezerednek kiadott parancsolatokat, és a' másokkal lévő levelezéseket is.

Midőn az Ezered együtt nincs, minden Jelentéseket csak az Ezeredes Kapitánynak ad be, de minden hónapban egyszer elküldi a' többi Ezeredes Tiszteknek a' Ezered' Szám, és Szol-

Szolgalat-Lajstromát, és a' mindennapi Jegyző könyve' velejét a' történt változásokkal együtt.

A' Vitézeket, a' Strázsamestereknél kezdvén, az Ezere'd Segédje parancsolja ki a' szolgalatra, ő viszi a' Szolgalat-Rend' Lajstromát.

A' Strázsamesterek Kapitánnyaiknak, a' Zászlótartók az Ofztálynak, a' Trombitások és Nyeregjártók a' Századnak rangjaifzerént parancsoltatnak, vagy vettetnek ki a' szolgalatra; a' Káplárok és Közvitézek pedig úgy, a' mint a' Szolgalat kívánja, és a' mint a' Századok' Száma megengedi.

Minden több Századokból öfzveállott Ofztalékokat ő vizsgál meg, 's azokat ő ofztja el.

Ő veszi által a' kardot az Árestomba menő Tifztül, mellyet az Ezere'des Kapitánynál téfszen le, 's ő adja azt ismét vissza a' Tifztnak kieresztésekor.

Nekie Fellyebbvalóihoz tífztelettel, alattavalóihoz becsülettel és emberséggel, azokhoz pedig, kik alatta nem álla-

nak, barátságosan kell magát viselni 's alkalmaztatni.

A' Számtartó' Utasítása.

A' Számtartónak az ötet illető gazdálkodást (Oeconomyát) jól kell érteni, a' Számvetésben és a' dolognak papirosra való tételében gyakorlottnak, egyéberánt pedig rendes és szorgalmatos embernek kell lenni.

Foglalatosságában legnagyobb rendet tartson. A' Számvetéseket, előre tett Kifizadásokat, Kimutásokat, Felsőbb Helyekre leendő Beadásokat; a' Kassa', Ruhák' és Számvetés fő könyvét, és a' mindennapi Jegyző könyvét a' Felsőség' Utmutásai szerént folytassa.

Hivatalja szerént való munkáinak helyes voltárúl jót állani köteles.

A' Furirokat oktassa, 's kötelességeikre szorítsa.

A' Számtartó rendeli ki a' Furirokat a' Szolgálatra.

A' parancsolatokat egy Iró hordja neki, ki is naponként a' parancsolatok' kiadásakor az Ezered' Segédjénél megjelen.

A' Törvényes Szószólló' Útasítása.

Legnevezetesebb Foglalatossága a' Törvényes Szószóllónak az igazságtételnek feltartása. Neki a' Cs. Kir. Fennálló Hadak, és a' Magyar Felkelő Nemes Sereg Törvényeit tökéletesen tudni kell.

Az Inquisitiókat (törvényes kikérdezéseket) fundamentomosan és indulat nélkül tegye. Itélettétele mélyen belátó, igazságos, állandó és törvényes legyen.

A' törvényes Szószóllója az Ezerednek, egyfzersmind annak Titoknokja lévén, minden Levelezésekhez való irásokat ennek kell rendbe tartani, és azokat feljegyezni.

A' legnevezetesebb történeteit az Ezerednek, úgymint annak Marsait, Fekvéseit Szállásait, táborozásit, verekedésit, maga' megkülömböztetéseit, szenvedett veszteségeit, és az Ezeredben történt változa-

sokat a' törvényes Szószóllónak kell maga valóságában feljegyezni: — A' szokott parancsolatokat a' Porkoláb viszi hozzá.

A' Fő Strázsamester' Útmutatása.

Ez a' hivatal eggy a' dolgok' kivételére termett, szorgalmatos, okos, és a' szolgálat' minden ágaiban jártas Ezere-des Tisztet kíván.

Az Ezere-des Kapitányt a' szolgálat' mindenféle állapotjában ennek kell fáradhatatlanúl segíteni; szükség, hogy minden rendetlenségeket üdöveszteség nélkül kiirtson; minden alattavalókat kötelességekre szorítson, minden P arancsolatoknak, kiadott Rendeléseknek a' valóságos értelmek szerént való betöltésére vigyázzon.

Magaviselése alattavalóihoz illendő és mérséklett legyen, minden indulatoskodást távoztasson, és a' kisebb hibákért ne fenyegetődzön sem sértegető szókkal ne éljen.

Minden alattavalóikot, illendő kémméllyel és maga' mérséklésével a' jó rend-

re vezethet, keményen dorgálhat, Árestombba is küldhet.

De ezen utolsó esetben azt az Ezere-des Kapitánynak jelenteni tartozik, és ha az Arestáns nem azon Ezeredből való, tartozik a' maga' helyén jelenteni. Az árestombból való kibocsátás pedig a' Comendánstól függ.

De ha a' Fő Strázsamester a' Ezered' fekvése' helyeiből kiküldödött, akkor ha valakit Árestomba tetet, annak kibocsátása is egyedül tőle függ, csak hogy az Árestombból lett kibocsátás' okait, és környülállásait az Ezered' Comendánsának jelentse be.

A' Tactica szerínt való gyakorlások a' Fő Strázsamesternek legfőbb foglalatosságaihoz tartoznak; ezért a' Gyakorlás' Regulamentumát neki fundamentumosan kell érteni.

Ő szüntelen a' Fő, és Al-Tisztek' tanításában foglalatoskodik 's minden füzorgalmatosságát arra fordítsa, hogy a' köz Vitéz tökéletesen a' kiszabott útasítás szerént oktatódjon.

Valahányszor

Valahányszor ki kell állani , a' Fő Strázsamester azonnal az öszve gyűlés' helyére mennyen , ott a' Jelentést vegye be, azt a' Sorczédulával öszve hasonlítsa, és úgy adja által a' Jelentést az Ezerekes Kapitánynak.

Valahányszor nevezetes dolog fordul elő, beadja arrúl a' Jelentést az Ezerekes Fő-Hadnagyhoz személyesen, és csak egyedül; avvagy ha szükséges volna, az által kísértetvén, a' ki neki azt beadta.

A' Jelentésekre kirendelt Napokon, mihelyest a' Fő Strázsamester a' Századok' Commendánsaitól a' Jelentéseket átvette, a' Tisztekkel, az Ezerekes törvényes Szószóllójával, a' Regiment' Orvossával, Számtartójával, Segédjével, a' Porkolábbal, és Fő Kováccsal 's a' t. együtt megyen az Ezerekes Fő-Hadnagyhoz, és evel az Ezerekes Kapitányhoz.

Ha a' Sereg több helyeken fekszik, minden Osztály' Comendánsa a' hónapi Jelentést a' Regiment' Comendánsának küldi.

A' Fő Strázsámester szorgalmasan
vígyáz az Ezered' Segédjére, hogy a'
Jegyző könyvek igazán vívődjenek.

A' Fő Strázsámester az Ezeredbéli
Tisztek' szolgálatjának igaz Lajstromát
tartsa, 's mindeneket tudjon, a' mel-
lyek az Ezered' állapotját, a' szolgál-
atra kiharancsolttakat, 's egyéb efféléket
illetnek, hogy ezekről akármelly szempil-
lantásban igaz tudósítást adhasson.

Ennek különös kötelességeihez tarto-
zik az Ispitályra való felvígyázás is.

*Az Ezeredes Fő-Hadnagy' kötelessé-
geiről.*

Az Ezeredes Kapitány' távollétében
az Ezeredet az Ezeredes Fő-Hadnagy kor-
mányozza, és így ennek azon tulajdonságok-
kal kell bírni, mellyek az Ezeredes Ka-
pitány' rangjának megtartására, 's foglala-
tosságának vitelére elégségesek; követke-
zőképpen ennek az Ezered' dolgai' folyá-
sát, a' kiadott parancsolatokat, mind

azokkal együtt tudni kell, mellyek neki azonnal szükségesek, mihelyest az Ezered' Kormányát által kell venni.

Kötelessége az Ezeredes Fő-Hadnagy-
nak, a' maga Ezeredes Kapitányának min-
den kitelhetőben segítségül lenni; a' jó
eggyetértést a' többi Ezeredes Tisztekkel
és az Ezeredes Kapitánnyal a' szolgálat'
nagy hasznára feltartani; minden erejét ar-
ra fordítani, hogy a' parancsolatok töké-
letesen beteljesítenessenek.

A' Fő Strázsamestertől lefelé kit kit
kötelessége teljesítésére szoríttson. Ma-
gát Kötelességei teljesítésében, mel-
lyek már a' Fő Strázsa-Mester' Rendsza-
básiban feljegyeztettek, az Elöljáróhoz
illendő mérsékléssel viselje.

A' kiálláskor a' maga Századjainak
Comendánsaitól veszi a' Jelentést, és ezt
átalviszi az Ezeredes Kapitánynak.

A' nevezetesebb történeteket bejelenti
azonnal az Ezeredes Kapitánynak; és a'
Jelentések' kirendeltt napjain ugyanahhoz
személye szerént megyen a' Fő Strázsa-
mesterrel, és mind azokkal együtt, kik

a' Fő Strázsamester' kötelessége' leírásában már megnevezettek.

Az Ezeredes Kapitány' kötelességeiről

Az Ezeredes Kapitány' Comendánsa az egész Ezerednek. Ezen nevezetes hadi testet ő vezérli, ő alkotja ennek minden részeit öszve. Ő köt kitkit egyenként önnön kötelességeihez, ő tartja fel általjában a' kiszabott Rendben az Egésszet.

Sokfelé kiható szolgálatja nevezetes tulajdonságokat kíván tőle. Az ő nagy tekintetihez elég erő, és mód van kötve, hogy parancsolatinak engedelmességet ferezzen.

Talentum, tudomány, vitézi bátorság, és a' szolgálat' fundamentomos értése egy Ezeredes Kapitánynak legelső tulajdonságai. A' mellyeket ha az alattvalóiba is bele tud önteni, avval érdemeit öregbíti.

Az Ezeredes Kapitány előre látó legyen, megvilágosodott ésszel birjon, magát az indulatokon, 's balítéleteken felül emelje, és mintegy embert es-

mérő férfiú maga alattvalóit jól kinézzze, hogy kit kit közülök a' maga' czéljára fordíthasson.

Ennek magaviseeléséből méltóság, embertársai eránt való hajlandóság, és mérsékeltt okosság tűndököljön.

Ez legyen Attya az Ezerednek, alattavalóit olly józan okosságon fundált úton vezesse, mellyen a' fízolgálat' czélja, a' tökéletes Katonaformálás, és a' maga sorsával való megelégedés legbizonyosabban elérödjön.

Zabolátlan indúlat, és dühösködés az igaz Katonai fenyítéktül annyira vagynak, mint az indúlatoskodás a' bölcs' ítéletteltül.

A' ki minden kicsinységet büntet, mindég fenyegetödzik, soha semmivel meg nem elégszik: az alatta valóinak érzékenységeit eltompítja, a' helyett, hogy azt ollykor élleszteni kellene.

A' keményebb büntetésekhez, fenyegetödzö ijesztésekhez akkor kell nyúlui, mikor már a' gyengébb intéseket előre megpróbálta.

Hanem , a'hol a' hibáknak előterjesztése semmit sem használ , a'hol az első hiba is tetemesen rossz , ott van már a' büntetésnek igaz helye. De ekkor örömet vagy bosszúállást mutatni nem kell. A' büntetés mintegy erővel húzódjon ki a' Comendáns' kezéből ; 's az csak kénytelenségből rendelődjön , de azért soha ok nélkül el ne engedődjön.

A' sok büntetés sem az Ezerednek , sem a' Comendánsnak betsületére nem válik. Az azt bizonyítja , hogy nem tudja a' Comendáns az Ezered' vezérlése , és a' hibák' eltávoztatása' módját.

A' Nemes érzékenység nélkül való Tifzt , a' ki gyakran büntetést érdemel nem áll maga helyén , nem érdemli , hogy a' Tifzt' Nevet viselje.

Ha az Ezered' Comendánsa ezen Fundamentomos igazságokon az Ezeredes Tifzttársaival együtt a' nemesebb betsület' érzékenységit az egész Tifzt-Kar' szívébe becsepegtetni tudja ; ha a' felsőtől az utolsóig senkinek se engedődik a' kötelességtől való tágitás , senkiinn igaz-

ságtalanság nem esik, — senkinek helyes kérése fejességből meg nem vetődik: így az Ezeredes Tisztek az alattok való Fő-Tisztek' szívetetét, bizodalmát megnyerik; az alsó Tiszteket, és Vitézeket pedig az igaz Katonai lélek fogja lelkesíteni.

Az Ezeredes Kapitány aláírja nevét a' reggeli Tűdósításoknak, a' Sorczédulának, az Ezered' Szám, és Szolgálat' Lajstromának, mint szinte az Ezered' mindenféle, Beadásinak és a' kirendeltt időben elküldi ezeket a' magok' helyére.

A' Százados Kapitányok beadásinak annak üdejében kell az Ezered' Comendánsához bejutni, hogy ezeknek a' Brigadíroshoz leendő beküldése, és Jelentése el ne késsen. A' nevezetesebb Jelentéseket maga az Ezeredes Kapitány teszi meg a' Brigadírosnál.

Az Erkölcs' Laistroma (ConduitListe) egyenesen a' Felsőges Cs.K.Herczeghez, és Nádorispányhoz küldődik, legelőször akkor, a' midőn paranesoltaini fog, azután pedig minden esztendőben egyszer. Ennek minden jelen lévő Ezeredes Tiszt maga nevét aláírja.

Az ezen Lajstromba írandókat egyik az Ezeredes Tisztek közül maga írja be. Igazság és a' dolog' egyenes kimondása tessen ki abbúl. Fundamentomos, érthető, és csak egyfelé magyarázható kifejezésekkel legyen az írva.

Ügyekezzenek az Ezeredes Tisztek a' magok' alattvalóinak Talentumait, tulajdonságait kitanúlani, megkülömböztetni, és azokat az Erkölc's Lajstromába jó lélekkel beírni.

Ha valamellyik Ezeredes Tiszt a' többivel nem volna mindenben egygy értelemben, maga vélekedését külön adhatja.

Hogy az Ezeredes Tisztek az egész Ezered' minden dolgait kitanúlhassák, a' mennyiben csak lehet, minden dolgokat tudtokra kell nekik adni, velek a' parancsolatokat közölni, és azokat alá kell íratni.

Az Ezered' Comendánsa a' Tiszteket házi, és a' Porkolábnál való Árestommal büntetheti; de vasra csak akkor tetetheti, ha a' hiba törvénybe való idézést érdemel.

A' Törvényes Szószólló , Ezere'd Tábori Orvosa , Számtartója , Fő Seb, Orvossai olly módon büntetődnek, mint a' Tisztek. Az Al-Orvósok , Furírok , Fő Kovácsok , Trombitások , Nyeregiártók , Szabók , Szijjártók a' Porkolábnál lévő Árestommal vassal vagy a' nélkül büntetnek.

A' Strázsamester , Porkoláb , Zászló-tartó , és Káplárok , hogy ha magokat a' büntetés után meg nem jobbították , avvagy a' hiba már magában olly kemény büntetést érdemel , több vagy kevesebb üdöre , vagy örökösen is (de örökösen csak per által) degradáltatnak , 's hivataljoktól megfosztatnak.

A' köz Vitézek , ha az intés rajtok semmit sem fog , büntetésből rendelt strázsalással , Árestommal , még pedig néha kenyéren vízen , a' hadi Czikkelyek szerint büntettetnek. De ha a' hiba gyalázatos , úgy a' bűnös a' Porkoláb' kezébe adódik , és a' történt dolog' leírása a' Brigádához küldődik.

Minden Kiállítás a' kirendeltt órán essen meg. Ezen alkalmatossággal az Ezeredes Kapitány avvagy az Ezerednek Comendán-sa vizsgálja meg több ízben a' Vitézek' ruhája', hadi készülete', szerfszáma', és lovai' állapotját, mikor pedig a' Századok, ezeknek Szárnyai avvagy Szakaszok Falukon szélllyel feküsznek, előre meg sem gondolhatott üdöben tegyen vizsgálásokat, hogy úgy bizonyos lehessen a' felől, hogy minden úgy van elrendelve, ammint annak lenni kell.

Az Ezered' Örparádéján az Ezeredes és minden Fő Tisztek jelen legyenek. Az Ezered Táborban lévén, annál egy Ezeredes Tiszt mindég jelen legyen. Sokan soha se távozzanak el a' Tisztek Ezeredektül, de az ellenség' közellételekor senki sem mehet atúl el, még az Ezeredes Tisztek közül is.

A' verekedésre alkalmas vitézekbül az Ezeredes Kapitányon kezdve a' köz Vitézekig, egy lelket sem lehet hátra hagyni becsület' 's hívtatal' veszteség alatt.

A' Tábori bútiorral egy meghitt, és ügyes Al-Tiszt marad egynehány kevés

számból álló, és a' hadi szolgálatra kevésbe alkalmas legényekkel, kiknek lovai is rosszok, vagy hibások. A' hadi bűtiorral lévőknek igaz Lajstromát által kell adni mindenkor az Ezeredes Kapitánynak.

A' hadi bűtior csak a' legszükségesebb dolgokra szorítódjon. A' Századhoz megengedett négy Affzonyokon kívül semmiféle szín alatt több meg ne szenvedődjön.

Mihelyest az egész Ezered egy helyre öfzveáll, minden Ezerednek Mészáros, és Markotányost kell magának szerezni.

Adósságot csinálni, kivéven a' leg súlyosabb szerencsétlenségeket, keményen megtiltatik.

Ha valamellyik Tifzt valahova menni parancsoltatik, a' körülállások szerínt írott útasítás adódjon neki, avvagy jegyző könyvébe be kell vele szórúl szóra iratni a' rendelést. A' Fő és Al-Tifztek' formálására, a' Vitézek' és ezek' lovainak a' kiadott mód szerínt való kitanítására, és a' Tactica - regulák szerínt való gyakorlásra

szüntelen tartó felvígyázással legyen az Ezeredes Kapitány.

Ugyan ez olly intézeteket tegyen, hogy a' a'hol csak egynehány Vitézek akár Tifzttel, akár a' nélkül együtt vagynak, a' téli hólnapok a' kiszabott szolgálat megértésére, megtanulására, és a' személyes kitanításra a' lehető legjobb móddal fordíttassanak.

A' Felséges Cs. Királyi Kincstárhoz tartozandó vagyonokra, az Ezered' szekeire, hámos lovaira, málhás lovakra legfőbb gondja legyen, és ámbár a' háts lovak magoké a' Vitézeké, de még is becsületében járó kötelességében áll, azokra jó gondot viseltetni.

Az Ezered' Kassája az Ezeredes Kapitánynál álló kulcson kívül, még két más Ezeredes Tifzteknél álló kulcsok alatt legyen; a'hol az utólsók tavúlléte miatt az meg nem lehet, ott ezen két zárok' kulcsai más két Fő Tifzteknél áljanak, kiknek minden bevételek, és kiadások tudtokra legyenek.

A' kenyér és a' széna 's abrak gyakran megvizgáltassanak, mind jóságokra, mind mértékekre nézve.

Az Isteni félelem, és tiszta erkölcs nevezetes virtusi a' Katonának, melyeket az Ezeredes Kapitány az ahhoz megkívántató illendőséggel feltartani köteles.

Mindenféle Vallásúaknak minden lehető utat, és módot kell szerezni, hogy Vallások szerint az Istent dicsérhessék.

TÁBŐRI KÖTELESSÉGEK.

Közönségesen a' Marsról.

Eggy oktatásra sincs a' Táborozó népnek nagyobb szüksége, mint a' Marsra való taníttatásra. Ebben van ugyan is a' Tacticának egész titka.

Minden Marsnak célja valamelly darab föld' megnyerése; mennél kevesebb üdő alatt lehet valamelly mefízeségre eljutni; mennél bizonyosabban kilehet az arra szükséges üdőt előre számlálni; mennél könnyebben, frissebben, és többféle

módon eshet valamely Csapattal való Sorformálás ; mennél készebben vagyon a' Sereg arra , hogy akármelly véletlen megtámadtatásnak ellentállhasson , annál jobban megfelel a' Mars a' maga céljának.

A' Seregek' mozgásinak legvalóságosabb sarkalatos regulai e' következendők.

A' Marsnak, a' mennyire lehet, egyenlő, és szakadatlan mozgás által kell fenntartatni : ez által ugyan is a' Hézakok' megtartása könnyebbé tetetik , a' Sereg kevésbe fárasztatik , és a' Comendáns abba az állapotba tetetik , hogy a' Seregnek valamely bizonyos Pontra lehető megérkezését előre bizonyosabban kiszámlálhassa. Erre nézve szükség , hogy a' Csapatnak elején egy Fő-Tiszt legyen , a' ki a' parancsolt Tempót megtartsa.

Szükség , hogy az Osztalékok' Comendánsai vigyázzanak a' kif zabott Hézakok' megtartására , a' hol az út többfelé válik , és a' Csapat jobbra vagy balra fordul , szükség , hogy a' Csapat' megfz akadásának eltávoztatására , kivált éjjel , egy Al-Tiszt minden Osztalékból mindaddig

ott álljon, még az utánna jövő Ofztalék oda nem érkezik.

Ugyanennek kell tellyesíttetni az első Ezered' végénél is, a' másik Ezered' eleje odajutásáig egy erre kirendelt Tiszt által.

Hogyha az Ofztalékok az egymástól való Hézakjaikat elvesztették, azt haladék nélkül az előre haladtaknak tudtokra kell adni, hogy az Elő csendesebben menjen, vagy ha a' szükség kívánja, meg is álljon. Minden Ofztalék a' magokat előadható akadályokig a' maga Marsát minden félbeszakadás nélkül folytassa; a' Csapatnak soha sem kell több helyet elfoglalni, mint a' mennyire tulajdon szélességéhez képest szüksége legyen.

A' hídak, mély utak, gátak, és más szorosságok azon valóságos akadályok, melyek miatt szélesen kiterjedő Ofztalékkal masírozni nem lehet. A'hol keskenyebb Ofztaléokra kell szakadozni, vagy szükségképen csak egynehány Sorokkal kell menni; ez által a' Csapat meghossza-

bíttatik, és a' Marsnak sebessége megakadályoztatódik.

Mihelyt az Elő-Sereg valamelly Szorosságot veszen észre, a' Csapat' elein lévő Ezeredes Tíft oda siessen, és nézze meg, nem lehetne-e azt elkerülni? Ha nem lehet, akkor az Ezeredes Tíft a' Szorosságnál megáll, és arra vigyázz, hogy a' Vitézek illendőképén öszve legyenek zárkozva, és kettős lépésekkel menjenek. A' Szorosságon túl a' lépés csendesedjen. Mikor mindenek jól öszve vagynak zárkozva, és a' szoros utat elhaladták, a' Marsnak szokott Tempója újra megtartasson.

Soha sem kell Elő, és Hát-örző Sereg nélkül háborúban pedig még Ódalörök nélkül is masírozni. Ezeknek kiváltképpen az erdőkben, ligetekben, völgyekben, és magosan felnőtt vetésekben 's a' t. a' lehető legnagyobb vigyázással kell az eránt gondoskodni, hogy az Ellenség közül senki hozzád ne lopódkodhasson. 's tulajdon népe közül is semmi rész el ne szédjen.

Ha

Ha valamely Ezered magában masi-
roz, olyankor az Elő-Sereg három vagy
négy száz lépéssel előre megyen; ez a
környülállásokhoz, 's tulajdon számához
alkalmaztatott kissebb csoportot száz vagy
két száz lépéssel küld maga előtt.

A' Mars' Rendszabása.

Ha az Ezerednek a' maga helységbéli
szállásárúl kell ki indulni, a' Comendáns-
nak szállása előtt öszve gyűlnek a' Trom-
bitások, és ottan Készülőt fújnak, melly-
re a' vitézek tellyes készülettel Századon-
ként a' Comendáns' szállása eleibe kiállanak;
a'hol minden Kormány és Ezeredbéli Strá-
zsáknak, az árestomosok Strázsaia kívül,
ki kell állani.

A' Kapitányoknak és több Tisztek-
nek jókor ki kell állani a' Századok' ösz-
ve gyűlésének helyén, a' vitézek felosztat-
Szol. Reg. Lov.

nak's továbbá és megvizsgáltatik, ha jelen
vagyon-e minden, és illendően vagy-on-e
kiki felkészülve.?

Mihelyt a' vitézek' nevei felolvastat-
nak, nem szabad senkit a' Rendbül
és Sorbül kibocsátani; ha valaki valamit
elfelejtett, eggy Ahisztnek kell azzal vissza
menni.

Mikor minden van jelentve, akkor
az Ezered' vagy Ofztály' egybe-Gyűlésé-
nek helyére mennek, 's a' Zászlók elő
hozatnak. A' Zászlók ki vontt fegyver-
rel fogadtatnak, a' trombiták megfuvattat-
nak; minekutánna a' Zászlók a' magok
helyekre érkeztek, imádságra trombitál-
tatik, 's ázzal elmasiroztatik.

A' Mars alatt ha különösen meg nem til-
tatik, a' trombitások külömbkülömbféle
darabokat fújnak az Ezered' Elein. A' vá-
rakonn és az olyan helyekenn, a'hol a'
Főhadiszállás vagyon parádéba kell ál-
talmenni.

Ha a' Mars alatt Ő Cs. K. Felsége
vagy valamelyik a' Cs. K. FőHerczegek kö-
zül a' Sereg mellett lovagolna, vagy azok előtt

kellene elmasírozni; lobogó Zászlókkal és tábori zengő musikával kell megtenni a' tiszteletet.

Ha a' lovasság a' gyalogság mellett megy, amannak nem kell ehhez nagyon közelíteni. Senki a' marsot ne nehezítse, hanem oldalt úgy mennyen, hogy a' por és sár a' gyalogság' szemébe ne hajtódjon, vagy pedig az sárral be ne fercsegtetődjön.

Ha valamellyik vitéz vagy ló megbetegszik, úgy amaz a' Hátörző Sereghez visszavitetik, ez pedig, t. i. a' beteg ló, a' Hátörző Sereg után a' maga embere által gyalog vezettetik.

Senkinek sem szabad magányosan vízért menni, hogyha pedig megengedődik, annak minden Szakaszból egynéhány emberek által egy Al-Tisztnek felvigyázása alatt kell megesni.

Mindenféle bútörök, és az Ezeredhez tartozó minden személyek a' legjobb rendben mennek az Ezered után. Hogyha pedig az Ezered többEzeredekkel együtt egy Csapatban masírozna, akkor a' Bagázsia'k is öszve húzatnak egy Csapatba, 's az Eze-

red az azokra való felvígyázásra Strázsákat ad. A' kiknek Lovok nincsen, azok a' Hátörző Sereg előtt masíroznak, vagy a' bagáziák mellett elosztatnak.

A' beteg Lovakra való vígyázásra csak annyi embernek kell hátra maradni, a' mennyi elkerülhetetlenül szükséges. A' vezetékek Lovak követik a' magok Ofztályokat, ha magokban masíroznak; egyébként pedig azon rendben mennek az Ezered után, a' mint az Ofztalékok masíroznak.

A' beteg Lovak egy Kovácsnak, és egy Al-Tifztnak felvígyázása alatt vezettetnek az Ezered után; a' Háborúban a' környülállások határozzák meg, miképen kelljen ezeket tovább vinni.

A' Porkoláb az Árestomosokkal együtt a' Hátörző Sereg előtt megyen; a' Háborúban pedig a' Tábori bútýorokkal. Az Árestomosok után a' szolgák, és az Állzonyok masíroznak. Mind ezeknek rendben való tartása a' Porkoláb' kötelessége.

A' Táborhelyről közönségesen.

A' Táborba való szállásnak az a' czélja, hogy a' nép olyan szoros rendbe helyeztessen, hogy annak szükséges nyugodalma, néha pedig kicsak pihenése lehessen, és egyszersmind, hogy az kevés idő vesztés nélkül minden órában kiállhasson.

Melly czélnak elérésére szükség, hogy a' teendő szolgálatok meg ne akadályoztassanak, és hogy a' kunyhók kellőnél több helyet ne foglaljanak; hogy előről a' Vitézek' Rendeinek formálására elég hely maradjon, és hogy kiki mennél frissebben a' maga lovához, és fegyveréhez juthasson. Ezenkívül az egészségre, és a' belső rendtartásra is szorgalmasan kell vigyázni. A' nedves, mocsáros, agyagos, homokos föld ártalmas az egészségnek.

A' fa, víz, és eleség az élet' feltartására mulhatatlanok, közel fekvő Városok, és Faluk könnyebítik a' Vitézek' élése' módját. Ha a' fát, szalmát, szénát 's abrakot a' Tábor' helyére lehet szállítani,

az kivált az erős Marsok, és nagy fárad-
ságok után igen hasznos.

A' Tábornak Politiája (belső rendje)
a' népnek egészséges élelmére, iható vi-
zére, az igaz fontra, és mértékre, a' tisz-
taságra, a' tiszttálan, 's rossz személyek-
nek, 's rossz embereknek eltávoztatására
terjed ki.

A' Táborhely' kijegyzésére egy Tiszt,
egy Strázsamester, két Káplár, és min-
den Századtúl egyegy köz Vitéz ren-
deltetik. A' Tiszt bejelenti magát a' Ge-
nerál Fő Kvartélymesternél a' hely eránt,
a' mellyen az Ezered fog táborozni, azért
ennek az Ezered' számát tökéletesen tudni
kell, hogy minden szükséges dolgok felől
felelhessen.

A' Táborozás, vagy Század útszák-
kal, vagy azok nélkül szokott esni. Az
elsőbb esetben a' kunyhók a' Kiállás' lineá-
ján belől szegmértékre eső két lineában ál-
lanak, a' kunyhók' két lineája egymástúl
olly távól esvén, mint a' mennyire terjed a'
Század, ha Rendet formál.

A' Század útszák nélkül való táborban a' kunyhók egymás mellé építetnek. Hogy a' lovakra könnyebben lehessen felülni, és a' reájok való gondviselés is alkalmasabb módon eshessen meg, azon czövekek' línéája, melyhez a' lovak köttetnek, hosszabb, mint a' kiállás' línéája.

De minthogy a' föld gyakran az útszák-
kal való táborozás helyének azt a' Kiállás'
línéájátúl befelé értvén, szükséges mély-
séget nem enged, és a' Ofztály közt való
közhelyeknek a' Magyar Nemes Felkelő
Lovasságnál szélesebbeknek kell lenni,
hogy elégséges tágasság legyen a' Lovak
között, tehát a' Lovasság mindenkor Szá-
zad útszák nélkül táborozik.

Mikor az Ezered magányosan táborozik, akkor a' helynek hosszaságára nézve semmi fogyatkozás nem lehet; mikor pedig több Lovas Ezeredek egymás mellett táboroznak, és minden Ezerednek a' Generál Fő Kvartélymester által a' maga línéája kimutattatik; olyankor egy harmad

részfel több lépés adatik, mint a' mennyi az Ezered' Kiállására szükséges volna.

A' Táborhelyre való beszállásról.

Hogy az Ezered' a' táborhelyre bevezetessen, az annak kijegyzésére kiküldött Tiszt az Ezerednek eleibe lovagol, és az Ezeredes Kapitánynak bejelenti a' Táborhelynek mívoltát, és azt is hogy melyik oldalról lehet abba beszállani, 's a' fzerínt az Ezeredet a' Táborhelyre vezeti.

Midőn az Ezered' a' Táborhelyéhez közel érkezik, kardot ránt, Marsot fúvat, és a' Lovak' czövekjeinek kijegyzett líneaja felé úgy masíroz, hogy az Ezeredes Fő Hadnagynak Osztálya ezen líneán jobbra, a' Fő-Strázsamesteré balra essen; az Ezeredes Kapitánynak Osztálya pedig úgy vigyáz, hogy ő a' maga közepével azt a' Pontot foglalja el, melly a' Zászlók mellett lévő Strázsáknak rendeltetett. A' Mars közben a' második Rend az elsőtől kilencz lépésnyi messzeségre veszi magát.

A' Fő-Strázsamester azután jelt ad a' Trombitásoknak, hogy szünjenek meg, és tudakozódik a' Brigadérostúl a' tovább való parancsolatok felül; és minekutánna ő azokat az Ezered' Commendánsának bejelentette volna, az imádkozásra fúvat. Melly megesvén, commandíroz: *a' Zászlókkal egygyüve!* Mellyre a' Zászlók, és azok mellé rendeltt Sorok az Ezerednek közepe előtt öszve gyűlnek, még az alatt a' Trombitások a' Marsot fújják. Minekutánna a' Zászlók az Ezered' közepe előtt öszve gyűltenek, commandíroz a' Fő-Strázsamester: *Kardot a' hüvelybe!* a' Zászló sorok kivontt Kardal mindaddig helyben maradnak, még a' Zászló-Strázsák által fel nem váltattak.

Ha azonközben az Elő és Hátörző Sereg az Óldalörökkel együtt beérkeztek, és a' Sántzásó szerszámok is a' Zászlóknál berakattak, 's a' Vitézek a' magok Századjaikba beérkeztek, a' Fő-Strázsamester commandíroz: *Sorokkal nyilatkozz!* Mellyre az Ezeredes Fő-Hadnagy' Ösztálya a

maga Sorait balra , a' Fő-Strázsamesteré jobbra , az Ezeredes Kapitányé pedig jobbra , és balra mind addig húzza , még többé az Ofztály közt Közhelyek nem maradnak.

Ez által állapítódik meg a' Sorokban egymásután álló Katonák' Lovai állásának helye ; ekkor a' Tisztek hat lépésnyire lovagolnak a' Front' eleibe , és kiki magátúl a' Sereggel szembe fordul. A' midőn ezek szerint a' Közhelyek egészen felosztattak , a' Fő-Strázsamester commandíroz : *Szállj le!* mellyre az egész Ezered leszáll.

A' Tiszteknek gondjok legyen , hogy a' czövekek annak rende szerint beveretessenek , ezekre a' Lovak előtt kötelek húzatassanak , a' Lovak megköttessenek , lepakoltassanak , kizaboláztassanak , a' heveder , szügyellő , és farmatring megtágíttasson , a' kengyelek felkötöztessenek , a' ZászlóStrázskához előre kirendeltt Vitézek gyalog a' Század előtt rendbe szedeessenek , és kivontt Karddal a' Káplár által a' Zászlókhoz , a' hova eggyfzersmind a' Strázsan

lévő Tisztnek is elkell menni, vezettesse-
nek; a' Tisztek a' Front' háta megé lova-
golnak a' Tiszti Sátoroknak línéájába,
és ott leszállanak.

A' Zászlók mellé rendelt Strázsá
áll egy Fő vagy Al-Hadnagybúl, egy
Zászlótartóbúl, egy Trombitásbúl, egy
Káplárbúl, és húsz Vitézekbúl; Ezek kö-
zül két Vitéz, mint Szabados, a' Strázsák'
kivezetésére rendeltetik.

A' Zászló mellett lévő Strázsák két
Rendben a' Zászlók' czövekjei előtt kö-
zépben olyan móddal rendeltetnek, hogy
a' második Rend attúl hat lépésnyire le-
gyen.

A' magányosan álló Ofztály Zászló
őrzésére rendelt Strázsá áll egy Zász-
lótartóbúl, egy Káplárbúl, egy Trom-
bitásbúl, két Szabadosbúl, és hét vitézekbúl.

A' Rezervánál pedig áll ez a' Strázsá
a' Századnak közepe előtt egy Káplárbúl,
és négy Vitézekbúl.

A' Rezerva vagy könnyű Század a'
Táborba való bezzállásban éppen azt cse-
lekszi, ha a' helynek mélysége megenge-

di, a' mit a' Linea Ofztályok; csak éppen hogy ez két lépésnyivel hátrább áll a' Linea-Ofztály' első Rendénél. Ha a' megkívántatott mélység a' Linea - Ofztály' Táborhelyének, es a' Rezerva-Századnak számára legalább is háromszáz lépésnyi nem volna; akkor mind ezen Ofztalékok a' szeptemberesek' Lineáján táborozhatnak, melly által mintegy hatvanhat lépés megnyeretik.

A' Zászlók mellett lévő Strázsánál lehet kunyhót építeni; de ennek csak a' szél felől lévő egy oldalát szabad becsinálni, hogy, ha az első nagyon esik, a' Zászlókat Trombitákat és sánczásó szerfzámokat be lehessen tenni.

A' Vitézek kizárasztják és megtisztítják Fegyvereket, és azokat, a' mennyire lehet, eltakarják, olly jó renddel mindazáltal, hogy a' magáét kiki éjjel nappal megtalálhassa. A' nyergek a' puskatokokban lévő pistolyokkal és kantárokkal úgy rakatnak, hogy azok felül befedve legyenek, alól pedig a' nedvesség miatt kár ne essen bennük.

A'hol fára szert lehet tenni, nyereg lóczák készíttetnek. Engedelem nélkül konyhákat nem szabad készíteni, és azt is mindég harmincz lépésnyire kell a' Front' lineája megett állítani.

Az Ezeredes Kapitánynak Strázsája áll egy Káplárbúl, és hét Közemberbül: az Ezeredes Hadnagyé egy Káplárbúl és öt Közemberbül, a' Fő Strázsamesteré ötköz emberbül, a' kik közül egy mindenkor Strázsánn áll, egy pedig a' Szabados szolgálatját teszi.

Minden Ezeredes Tisztnek adatik egy Lovas Katona Ordinánczúl, a'kit csupán csak a' szolgálatbéli küldözésekre fordíthat. A' Bagázsiák mellett való Strázsára rendeltetik öt ember, az árestomosokhoz egy Káplár és hét Vitézek.

Minden Századnak vagyon a' Lovak mellett hat Strázsája, a' kik közül változtatva kettőnek arra kell gondoskodni, hogy a' nyergelt Lovak le ne feküdjenek, ne heverködzenek, és egymást ne harapdosák, ne rugdossák, és másféle rendetlenséget ne tegyenek; és hogy a' lovaknak

éjfélt után a' pajtasság által valami kevés
széna adasson.

A' Tábori Szolgálatról.

Mihelyt a' Táborba beszállot, a' Sereg a'
szükséges Helyekre vivő utakat mind előre,
mind hátra jól ki kell csinálni, a' tövis-
bokrokat ki kell vágdalni, a' mély utakonni
's gödrökön az általjárást meg kell igazi-
tani, közönségesen szólván, valami az
egymáshoz való küldést menést megaka-
dályoztatná, mind azt el kell hárítani.

A' természeti tisztulásra szükséges göd-
röknek illendő távolságra, a' Linea Ofz-
tályok előtt, és a' Rezerva' háta megett
kell ásatni; semmi Markotányos sátozt,
kunyhót, vagy más akadályt a' Tábor előtt
fzenvedni nem kell. Ha lehetséges, a' fát
és szalmát a' Táborba be kell vitetni; ha
azokat hozni kell, és ha azok nem messze
vagyunk, gyalog megyen azokért a' Le-
génység. Ellenben ha távol vagyunk, meg
nyergeltt és felkántározott lovakkon dol-

mányban kard nélkül, és rendszerént minden Századból Tiszt által oda is, vissza is vezettetik, a' kinek a' jó rendről felelni, és arra vigyázni kell, hogy senki magát félre ne húzza. Ugyanazt kell cselekedni, ha a' vizet messziről kell hozni. A' Káplárok a' közelelebb való házak, udvarok és kertek előtt megállanak, hogy így senki magát félre ne vonhassa.

A' Táborhoz közellévő kútak és források mellé Strázsák állítatnak. Húsért minden pajtáságból egy legény megyen, ezeket mindenik Századból egy Káplár vezeti. A' Marsban az eránt kell gondoskodni, hogy a' hús az elindulás előtt egy nappal megvetessen.

Ha a' kenyeret lóhátonn kell hozni, akkor a' Legények dolmányban, oldal fegyverrel, valamint a' zabért is (és ha a' környülállások megengedik, nyereg nélkül) századonként a' Tábor' formálásának lineájára két Rendbe kiállanak, és a' Rendek egymás után mennek a' Magazinumhoz.

A' széná' elhozására megkívántató Legények mellé egygy Kapitány , egygy Hadnagy , egygy Strázsamester , egygy Káplár , és minden Századbúl kétkét Vitéz felső, alsó Fegyverre adattnak.

Fele a' védelmező népnek a' Kapitánnyal előre, felep edig hátul a' Hadnaggyal megyen . A' Kormányhoz tartozó emberek is ezekkel egygyütt küldik szolgálkat.

Hogy ha a' faluban , vagy a' mezőben kell takarmányozni , akkor erre minden Századbúl egygy Hadnagy rendeltetik , a' lovak megnyergeltetnek , és a' Legénység karddal és tüzelő fegyverrel áll ki.

Ha pedig a' mezőben, legeltetni kell hasonló felvigyázás kívántatik , mint a' szénának elhozására . A' szükséges Strázsák kiállítatnak , hogy a' lovak között semmi rendetlenség ne történhessen . Szükség nélkül semminémű élelmet éjjel hozni nem kell . Mikor itatni víszik a' Lovakat , akkor , ha az egész Ezered egygyütt megyen , egygy Kapitánynak , vagy ha Ofztályok szerint megyen , minden Ofztályból egygy Tifztnak kell körülöttök felvigyázni.

A'

A' kirendeltt tábori felvigyázó Tiszteknek éjjel nappal mindenre , a' mi csak a' Táborba bejön , vagy abból kimegyen , szemesen figyelmezn , 's mindent el kell hárítani , a' mit észre vesznek , hogy a' kiadott paráncsolattal meg nem egyyez. A' lóvakarásnak és az abrakolásnak , ha a' környülállások más szükséges rendelést nem kívánnak , az egész Ezerebben egyszerre kell megessni.

A' Vitézek a' szénát el ne szórják , és ha könnyen megeshét , a' szénának valami száraz faból jaszolt vagy vályút csináljanak. A' Lóganéjt legalább is két jó lépéssel a' lovak' farátúl , öszve kell sepreni , és az Ezeredek útszáit az állzonyok által szüntelen tisztán kell tartatni.

A' kinek a' fő Hadi szállástúl passusa nincsen , azt le kell tartóztatni , megvizsgálni , 's ha a' környülállások úgy kívánják , a' Fő hadi szállásra küldeni. Ez kiváltképen azokra tartozik , a' kik a' Táborba eleséget hoznak , a' kiket semmiképen meg nem kell sérteni. Az elesett marhát azonnal hátra kell vitetni , és legalább is

Szol. Reg. Lov. E

hat száz lépésnyire a' Tábornál oly mélyen el kell ásni, a' mint csak lehet.

A' Tábori felvigyázásra minden Osz-
tályból egy Tiszt, egy Strázsamester, és
az egész Ezeredből egy Kapitány ren-
deltetik. Ezeknek kell egyszersmind a'
Zászlókra, az Ezeredes Tisztekre, az Eze-
red' és Tábor' Őrállóira vigyázni; ezeket
éjjel nappal megvizsgálni.

Minden Commandó, mint szinte min-
den magányos ember, a' ki a' Táborból
ki, vagy abba bemegy, a' felvigyázó
Tisztnak bejelentessen. Soha sem kell
sok Tiszteknek együtt nagy szükség nél-
kül a' kimenetelt megengedni; ha pedig az
Ellenség közel van, senkinek sem szabad
eltávozni.

Az Ezeredes Kapitányon alúl valami
Városban vagy Faluban megfoglalni, mikor
a' nép táborozik, nem szabad; hanem, ha
valaki megbetegszik, akkor annak egy
közelebb való ház mutattatik ki, de csak
ugyan azt is a' maga rendén be kell je-
lenten.

Ha valaki a' Táboron kívül lévő Strázsáknál passus nélkül találtatik, azt le kell tartóztatni, és beküldeni.

Az Ellenségtől jött szökevények a' Táborban meg ne szenvedtessenek, hanem azonnal a' Fő-Hadi szállásra küldessenek.

A' Táborra felvigyázó Tiszteknek nem szabad azon 24 órák alatt, mellyeken szolgálatban vagynak, a' Táborból eltávozni. Ha az Ezered gyakorlásra kiáll, a' felvigyázó Tisztnek bent kell a' Táborban maradni.

Az estveli imádságnak órája után a' felvigyázó Kapitány a' maga Tisztjeivel mindenekről, a' mellyek az ő felvigyázása alatt estenek, az Ezeredes Tiszteknek, a' Strázsamester pedig az Ezered-Segédnek Jelentést téshen. A' Felvigyázást magára általveendő Kapitány mindenekről tudósíttatik, mellyek az elmúlt huszon négy óra alatt történtenek.

Az Ezered minden nap beküldi a' Brigadéroshoz a' Reggeli Tudósítását, a' mellyről az Ezered' Kórmánnya felelni tartozik. A' Reggeli Tudósítások a' ki-

adott formák szerint tetetnek. Ha a' be-
küldött Jelentés után valamely tetemes,
vagy rendkívül való dolog talál történni,
azt minden haladék nélkül be kell a' Bri-
gadérosnak jelenteni.

*A' Királyi-Herczegek', és Commandírozó
Generális' elejébe való Kiállításról.*

Ha valamellyik Felséges Császári Ki-
rályi Fő-Herczeg, vagy a' Felkelő Magyar
Nemes Sereg Comandírozó! Generálissa az
Ezered' eleibe jő, olyankor a' nép külö-
nös parancsolat nélkül ki nem áll.

Az Ezeredes Kapitány, és az Ezere-
des Fő-Hadnagy gyalog a' Zászlók mellett
lévő Strázsáknak jobb Szárnya' eleibe men-
nek. Ezek után áll a' Felvigyázó Kapitány
a' vele lévő Felvigyázó Tisztekkel; az
Ezered' Segédje lóháton van a' Zászlók
mellett lévő Strázsáknak háta megett; a'
Fő Strázsamester annak, a' ki jön, elejé-
be lovagol kard kihúzás nélkül, és azt az
Ezered' mentébe kíséri.

A' Kapitányok tulajdon Tisztjeikkel a' magok Szárnyok közepének eleibe állanak a' Kiállítás' líneájára. Mihelyt a' Felsőség a' Zászló - Strázsához harmincz lépésnyire közelít, a' Strázsán lévő Tiszt köszönti azt a' kardjával; a' Trombitások mindaddig Marsot fújnak, még az Ezered előtt elmegyen.

A' Deli Imádság' Órájáról.

Ennek alkalmatosságával a' Zászlók, az Ezeredes Tisztek, az Ezered', és Tábor' Strázsái, és az Ordinanczok minden nap felváltatnak. Félórával elébb, mintsem erre a' Trombitás által a' Zászlók mellett lévő Strázsáknál jel adatna, a' Strázsára kirendelt Vitézek a' Kiállítás líneájára a' Század' közepe' elejébe kiállanak.

Minden Századból jelen kell lenni egy Tisztnek. A' Fegyverek, és a' töltések megvizsgáltatnak. Mihelyt az egész *Hívó* fúvatik, melly is félórával dél előtt

szokott megesni, minden Trombitások a' Zászlók mellett lévő Strázsák' eleibe állanak. A' Strázsára kirendelt Vitézek a' Századoknál két Rendben, és a' Zászlók mellett lévő Strázsáknak bal szárnyára vezettetnek. Az Ezered' Segédje Comandíroz: *Vigyázz! Al-Aísztek, és Szabadosok Mars!*

Mellyre a' Káplások kilencz, a' Szabadosok pedig hat lépésnyire előre mennek és jobbra egészen megfordúlnak. A' Zászlótartó a' Káplároknak bal oldalokra áll.

Az Ezered' Segédje továbbá comandíroz: *Zászlók' Strázsái! Féljobbra Mars!*

Ezek akkor a' régi Zászlók' Strázsáinak baljok felől nyolcz lépésnyire állíttatnak, a' mikor a' többi Strázsákkal is hasonló módon kell bánni. A' Felosztás után az Ezered' Segédje Comandíroz: *Ai-Tísztek, és Szabadosok Mars!*

A' Segéd a' Felvígyázó Kapitánynak bejelenti, hogy a' Strázsák fel vagynak osztva, és ki is állíttattak; a' mikor ez a' Strázsát megvizsgálja, és midőn mindene-
ket rendben talál, a' Zászló mellett volt

Strázsa' Trombitásának jelt ad az Imádságra való fúvásra. A' Strázsa' Imádságra állanak. Ez megesvén, minden Trombitások *Készülöt*, és gyűlöt fújnak. A' felvigyázó Kapitány comandíroz: *Vigyázz, elmasírozunk! Mars!*

Az Ezeredes Tisztek mellett lévő, és más Strázsa' a' magok állásokra mennek. A' Zászló mellett való Strázsa' a' régi Strázsa'kkal által ellenbe masíroznak; minden helyeken a' Strázsa' felváltatnak, és mindenek által adatnak. Ezután a' Zászló mellett volt régi Strázsa' az új Strázsa'knak jobbok felül harmincz lépésnyire masíroznak; onnét a' szolgálatból elbocsátatnak.

Ha minden Strázsa' helyes felváltása felül a' Jelentés beérkezett, az az Ezeredes Tiszteknek tudtokra adatik.

A' Zászlók', Ezeredes Tisztek', és az Ezered' Strázsa'inak kötelességeiről.

Senkinek semmi szín alatt meg nem engedtetetheti, hogy a' maga Strázsa' állása-

túl eltávozzon, 's ahhoz képpest gondnak kell arra lenni, hogy a' Vitézek a' magok Strázsá Allásokról való felváltatások előtt főzzenek. Hogyha ez, mint a' Marsban, meg nem lehet, akkor ő nekik pajtasaik az ételt a' Strázsára vigyék: és ez a' Strázsákon való Tiszteket is illeti hasonlóul.

Minden történeteket tartozik a' Strázsán lévő Tiszt az Ezeredes Tiszteknék bejelenteni. Ha idegen ember a' Táborba jön, annak eléjbe abbúl a' Századbúl, a' mellyhez érkezik, eggy Al-Tiszt küldetik, a' ki az Idegent a' maga nevéül és állapotjárúl kitudakozza, és a' Strázsán lévő Tisztnék bejelenti.

Az Ezeredes Tiszteknél és az Ezerednél lévő Strázsák a' Viradó és a' felváltás után tudósítják mindenekrül a' Zászlók' Strázsáján lévő Tisztet.

A' Tábor' Strázsái letartóztatnak minden embert, a' ki valami Altiszt' kísérése nélkül által akarna menni a' Táboron. A' Zászlónál és Ezeredes Tiszteknél lévő Strázsák, minden Generális előtt Fegyverben állanak.

A' Császár Ő Felségének az Ezeredhez való közelítése a' Zászló mellett lévő Trombitásoktól a' *Hivónak* hatszori, és az egész *Marsnak* megfuvása által: minden Cs. K. Herczegeknek a' *Hivónak* négyszeri, és az egész *Marsnak* megfuvása; a' Districtuális vagy Kerületbéli Generálisoknak pedig a' *Hivónak* kétszeri, és a' *Mars* elsőbb részének megfuvása által adatik hírül.

A' Híradó hangok, kivéven a' lármahíradásokat, csak a' *Viradótól* fogva a' *Takarodóig* fúvathatnak. Az ellenség közelítvén, megeshet, hogy a' Híradó fúvások egészen elmaradnak, és a' nép csak az Altisztek által tudósíttatik.

Mind a' le nem pecsételt, mind a' futó parancsolatok minden haladék nélkül a' Zászló mellett lévő Káplár által a' Segédnek megküldetnek, a' ki azokat leírja, hozzá lett érkezéseknek óráját feljegyzi, és azokat a' Zászlónál való Strázshoz, hogy onnan tovább vitessenek, vissza küldi; a' Segéd általviszi a' parancsolatokat a' Fő Strázsamesterhez.

Hogy, valami a' Linea-Ofztálynál parancsolódik, azt a' könnyű Századok is megtudhassák, az Ofztályok' Comendánsai az Ezeredtől érkezett parancsolatokat minden haladék nélkül egy Altiszt által a' könnyű Század öregebb Második Kapitánynak általküldik. Egyéberánt a' könnyű Század nem ad a' Zászlóhoz, Ezeredes Tiszthez's Porkolábhoz Strázsákat, de maga tart Strázsát tulajdon Századjának közepe előtt, és még két negynég emberből álló Tábori Strázsát ad 100 lépésnyire a' maga lineájának háta megett.

Minden tüzre igen szorgalmasan kell vigyázni; a' hol az Ezerednél valamelly nagy tüz vevődik észre, azonnal oda kell küldeni, és azt el kell oltatni; éjjel gyakran kell a' Tábornak minden környékeire, és a' könnyű Századokhoz is fegyveres Őrjárokot küldeni. Ha nagy szél fúj, minden tüzet el kell oltatni.

Ha több Ezeredek táboroznak együtt, a' *Viradóra*, *Imádságra*, és *Takarodóra* egyszerre kell a' trombitákat fúvatni.

Fél órával az estvéli Imádság' órája előtt öszve gyűlnek minden Trombitások a' Zászlók mellett lévő Strázsánál, és külömbkülömbféle darabokat fújnak. A' Takarodó lövésre minden Trombitások a' Zászlók mellett lévő Strázsánál *Takarodót* fújnak, melly után a' Strázsa senkinek Tiszteletet nem téstzen.

Ha valaki a' Strázsa előtt éjjel elmegyen, azt a' Strázsa ezen szóval megtartóztatja: *Meg állj! Ki vagy!* és magát az eránt úgy viseli, mint a' közemberekre nézve kiadott Rendelés hozza magával; a' megfzöllítatott ember tartozik maga nevét és állapotját megmondani, és mikor a' Strázsa így szól; *Szabad!* akkor folytathatja a' maga útját tovább.

A' Porkolábnak a' Zászló mellett lévő Strázsák (ha kívánnya) három közlegényt adnak, hogy ez a' Markotányosoknál mulatókat megvizsgálja és útjokra igazítsa.

A' hol több Ezeredek egymás mellett táboroznak, ott egyik Zászló mellett való Strázsától a' másíkg minden órában

Őrjárok küldetnek. Ezek egymást a' Zászló mellett lévő Strázsáknál elútasítják. Hasonlóképen a' Zászló mellett lévő Strázsa két vagy három ízben is küld Őrjárokat éjjelenként a' Rezerva vagy könnyű Századhoz is.

A' kiállott Strázsáknak minden fertály órában a' Viradóig így kell kiáltani: *Ki vagy ! Őrjárok !* Ez a' megfzóllítás pedig a' Tábori Strázsák' jobb szárnyának legfzélsebb részén kezdödvén, az egész Ezeredben körül megyen.

A' Tábori Isteni Szolgálatról:

Vasárnap és Ünnepek napokon a' Kormány - Trombitás háromszor ad jelt a' *Hivó* negyed részének megfúvása által. A' Zászló mellett lévő Strázsának Trombitása először, 's másodszor, az Ezere-des Kapitány sátoránál lévő Trombitás pedig harmadikszor *Templomba Hivót* fújnak.

Az első Fuvásra az egész Ézereket kiáll gyalog, oldalfegyverrel, és Csákóban, kivéven mindenik Századból hat közembert. Továbbá a' nevek felolvastatnak, és azután a' Vitézek megfizemléstetnek; a' második Jeladásra a' Fő és Tisztek a' magok Ofztalékaikba állanak, 's az Ofztályok önnön közepék felé igazodnak.

A' Rezerva - Századok a' magok Ofztályoknak második Rendéhez zárkoznak, úgy hogy az ő közepék az Ofztály' közepére essen. A' Zászlók' Strázsái fegyverben állanak. A' Kapitányok a' Kápolná sátorba mennek. A' Szentség felemelésével a' Vitézek Imádsághoz állanak valamint az áldáskor is. Vége lévén az Isteni tiszteletnek, a' Vitézek a' Tábor' Formálás - Línéára visszamennek, és onnét eloszlanak.

A' Mise alatt a' Porkoláb a' Zászló mellett lévő Strázsák közül való három Vitézzel Őrjárásra indul, a' Hadi bútýor, és a' Markotányosok között, hogy semmi muzsika, adás, vevés, korcsmázás, vagy más rendetlenség ne történjen: az ő kö-

telessége az is, hogy a' gyülevész népet, affzonyokat, és több efféléket, az Isteni tiszteletre hajtsa.

A' Parolának, és a' Parancsolatnak kiadásáról, és a' Jelentések beszédéséről.

A' parancsoltt órán megjelen a' Fő Strázsamester, vagy annak akadállya lévén, egy Kapitány a' meghatározott helyen, és a' napos Generálistúl, az Ezered' Segédje pedig a' Brigáda' Segédjétül a' parancsolatot által veszi. A' Fő Strázsamester általviszi a' parancsolatot az Ezere-des Fő-Hadnagyoknak, ez pedig az Ezere-des Kapitánynak, a' ki a' maga parancsolatit hozzá teszi. A' Segéd öszve hívja a' Strázsamestereket, és a' napos Káplárokat. Ugyan a' Segéd a' Zászló-Strázsa közepe előtt karikában állott Strázsamestereknek, Káplároknak, és Zászlótartóknak a' Parancsolatot kiadja. A' Kormányhoz tartozó Tagok kötelesek, itten megjelenni.

A' parancsolatok' kiadásában az a' fundamentomos Regula, hogy senkinek, 's annál inkább az Al-Tifzteknek, és a' köz Vitézeknek több azokból ki ne jelentessen, mint a' mennyit kinekkinék tudni kell.

A' mikor a' parancsolatoknak titokban való tartása szükséges, hívassa a' Fő Strázsamester a' Kapitányokat magához, 's úgy adja tudtára azoknak a' szükséges dolgokat. Szintén úgy az Ezered' Comendánsa is maga adja ki a' szolgálatra kimenendő Tifztnak a' maga különös Utasítását, és ha szükség, a' Parolát is, melyet a' szolgálaton kívül lévőknek tudni nem kell.

A' Generálisok' Strázsaírúl, és más különös Strázsaíkrúl.

Mikor a' Comandírozó Generálishoz Lovas Strázsa rendeltetik, akkor erre két Szakasz egy Trombitással lóháton megyen. Ez csendesen kiindúl a' Táborhelyből, és a' felváltást azon módon viszi

véghez, mint a' Zászlók' Strázsájárúl megmondattott.

A' Fő Hadi szállásra zengő muzsikaszóval, és kivontt kardal masíroznak be az új Strázsák, a' régiek pedig ugyan így indulnak ki. A' kirendelendő Strázsák Lovaiokról leszállván, és azokat szomszéd pajtásaiknak általadván ; álláshelyeikre gyalog mennek.

Hogyha a' Strázsák, Lovaioknak alkalmas helyet nem találnak, akkor a' Tábori Rendszabások' módja szerint, Lovaiokat megkötve, lekantározva, de mindazonáltal nyeregben hagyják. Az Ordinantzra kirendeltt Fő, és Al - Tisztek a' Strázsák' változásának alkalmatosságával szintén úgy jelen lenni, magokat velek öszve kapcsolni, és kirendeltt helyeikre menni tartoznak.

A' Generálisok' Strázsáinak szorgalmas gondjoknak kell lenni arra, hogy semmi gyanús emberek a' Fő Hadi szállásba be ne lopódjanak ; a' Takarodó után ugyanazok az egész Fő kvártélyban Őrjárókat küldenek ki, kik minden tűz támadásnak

adásnak, és minden rendetlenségnek ele-
it venni kötelesek.

A' különös Strázsák a' Generálisok'
Strázsáikhoz hasonló módon mennek Strá-
zsahelyeikre, kiknek az ő különös köteles-
ségeiket jól eszerekre kell adni.

A' magányosan kiküldött Comandókról.

A' magányosan kiküldött Csoportok
az Ezeredből a' szolgálat' sora szerint
egész Ofztalyékonként rendeltetnek ki. Ha
ez a' Csoport fél Századból áll, úgy ahhoz
eggy Trombitás is adódik.

Eggy Szakasz' legkisebb része az il-
lyen magányosan kiküldött Csoportnak. A'
magányosan kiküldött Csoport az Imádság-
nak órája után egyenesen a' maga helyére
megyen, és az azzal lévő Tisztek a' több
szolgálatba menők' módja szerint magokat
bejelentik, 's a' Rendszabáshoz alkalmaz-
tatják.

A' Végörökrül, és a' mezei Strázsákrül.

Az Ellenség előtt álló mezei Strázsának célja a' Fő Seregek' védelme, és bántorsága, melyet is szakadatlan vígyázással, és az Őr-tanyáknak erányos kiállításával lehet eszközölni. Ezek akadályoztatják meg, hogy az ellenség feléjek ne lopóskodhasson; ezek jó idején kikémlelik az ellenségnek előnyomulását; errül minden haladék nélkül hírt adnak, és igyekeznek, a' mennyire lehet, az ellenséget tartóztatni, hogy így a' Fő Sereg arra üdöt nyerhessen, hogy magát óltalmazó karba fzedhesse.

A' mezei Őrállóknak erejét, valamint azoknak kiállítását is, az ellenségnek közel vagy messzebb létele, és a' vidék' tulajdonsága határozzák meg.

A' vég Őrállásra, és a' mezei Strázsákra Szakaszk, Fél vagy Egész Századok, és egész Osztályok is rendeltetnek.

A' Magyar Felkelő Nemesség' Hadánál a' Vég Őrállásokat, és a' mezei Strázsákat a' könnyű Századok vagy Rezervák

adják, a' mennyiben azok elégedendők, és ezt a' szolgálatot mind a' Vitézck, mind Lovak helyesen elgyőzhetik; azonbau füzüntelen arra kell vígyázni, hogy minden Vitéz 48 óráig, és a' szorgosabb esetekben is lègalabb 24 órát pihenhessen. Mikor az egész Ezred együtt vagyon, akkor a' tábori Vég Órállásra, és mezei Strázsákra, ha szükség, egy egész Század állíttatik ki.

Hogyha néha a' könnyű Századok a' mezei Strásák', és a' végörök' fenntartására elegendendők nem lennének, vagy azok által fokot szenvednének, ilyenkor a' mezei Strázsa a' könnyű, és Línabéli Századokból közösen állíttatik ki úgy, hogy a' Línabéli Századokból egy Szakasz vagy Szárny segítse a' könnyű Századnak Szakasszát vagy Szárnyát.

A' Végörök közönségesen csendesen, de ha az Ellenség közel nincs, a' Trombitafzóra egész készülettel állanak ki a' Front' eleibe, a' honnan oíztán a' ki rendeltt helyre mennek.

Az Elővígyázatokat Comandírozó Generális vagy Ezeredes Tiszt kirendeli az Őrtanyákat, és megtanítja a' Tiszteket, hogy kelljen Végörjeiket, és a' kisebb kiküldött csoportjaikat kiállítani, és mindenre vígyázni, a'mi különös figyelmetességet érdemel.

Midőn a' Végörök álláshelyeiken változnak, azok olyan jókor indulnak ki, hogy hajnal előtt álláshelyeikre érkezzenek. Ezek a' felváltandó Órállóktól harmincz lépésnyire kardot rántanak, és csupán csak a' lármajelre fúvatnak Trombitát, ezen kívül pedig soha sem.

A' felváltó Tiszt mindenüve elmegy a' felváltottal, még a' magányosan kiküldött állásokra, és azokra a' helyekre is, a' mellyeken nekik éjszaka Órállókat kell kiállítai. Azon helyeket, a' mellyeken az Ellenség előről, oldalról, és hátulról bejöhetne, mind megmutogattatja 's feljegyzi magának, tudniülük a' mellyek az elsőbb Órállóknak meg voltak hagyva.

A' régi Strázsa' Végörjeinek az újjabak által való felváltások akkor esik, mi-

kor a' Nap feljött. Mind a' két rendbéli Strázsák mindaddig lóháton együtt állanak, még jól meg nem virad, és még a' kiküldött Őrállók vissza nem jönnek. A' Tisztek minden haladék nélkül kicsinálják magok között a' Rangot, hogy így, ha valami ellenséges történet következne, az idősebb a' Commandót által vehesse.

A' Lovak' czövekjeit nem kell kihúzó-
gatni, hanem azokat, valamint a' meg-
maradt tüzi fát is, az új Őrállóknak kell
hagyni.

A' felváltatott Mezei Strázsza az Eze-
redhez vissza megyen, az újjabb pedig a'
réginek helyére áll, a' lórúl leszáll, a' lo-
vak meg köttetnek, de kötelek elejekbe
nem húzatnak és azok szüntelen felpakol-
va maradnak 's a' széna a' lovak' farához
rakatik.

Minden Mezei Strázsának önnön bá-
torságára előre egy kisebb Elő-ört
kell tartani, melly előtt ismét apróbb
Végörök állanak. Ezen előbbálló Őr-
csoportnak gyakran egy Tiszt, rendsze-
rint pedig egy Al Tiszt adatik Comendán-

súl és ha szükség, ez ebbe Al Tízftek' apróbb állási is rendeltetnek ki.

Az elől és oldalt álló Örjeit a' Mezei Strázsának gyakran fel kell váltatni, mint-hogy ezek sok alkalmatlanságoknak vagy-nak kitéve, és azoknak gyakran különö-sen éjjel lovon kell maradni, 's tüzet sem lehet rakni. Ezek számának, ha a' Mezei Strázsa' száma megengedi, két annyi-nak; vagy legalább még egyszer annyinak kell lenni, mint a' menyit a' Végörök' száma.

Ha a' Végörök a' bellyebb lévő ör-höz közel vagynak, úgy eggy eggy Vitéz magányosan álhat, de ha egy-mástúl a' Strázsahelyek messze esnek, kivált a' mellyek nevezetes helye-ken, mint p. o. Ország' útján, vagy elmellőzhetetlen helyekenn (passusokon) állanak, úgy a' Strázsa kettős legyen, vagy is két két Vitéz együtt strázsáljon. Ezek nappal, hogy messzebb láthassanak, vala-mi magosabb helyre állíttatnak, éjjel pe-dig hátrább valamely völgybe vitetnek, minthogy onnan felfelé a' tárgyakat jobban lehet látni; ellenben soha se kell

ezeket az Erdőkhöz, bokros és más bújható helyekhez állítani a' mellyekenn az Ellenség belopóskodhatna.

Minden Végörnek a' maga egész Hadi készületében kell lenni, 's tüzi fegyvere mellett a' kardját is kezére akasztani, hogy így minden szempillantásban a' lármára és a' viaskodásra készen lehessen. Legalább is minden két órában, a' kemény időkben pedig, és az erős hőségekben, minden órában fel kell ezeket váltatni: egy Végörnek sem szabad a' lovárúl leszállani, vagy magán valami más könnyítést tenni.

A' bellyebb lévő második Őrállók a' magok egész készületekben álló Lovaik mellett állanak vagy ülnek, és azokat kantárszáron tartják. A' belső Őrálló vitézek pedig Lovaikat megkötik és egy gyalog lármát ütő Strázsát tartanak magok előtt, a' kinek mindenre, a' mi elől, hátul történik, vigyázni kell. Hogy pedig az ilyen lármát ütő gyalog Strázsa éjszaka a' kilátásban semmi által meg ne csalattasson, közel ahhoz nem kell tüzet rakni.

A' Mezei Strázsa mellett lévő Tiszteknek a' legszorossabb vigyázással és munkassággal kell lenni, 's a' magok Vitézeiket szüntelen együtt tartani, és azonnal kell lenni, hogy azok, kivált éjszaka, illendő készületben és ébren legyenek, és azokkal a' tűz előtt, ha annak az ellenség közelléte miatt el nem kellene maradni, holmi katonai dolgokról beszélgessenek.

A' Tisztek tulajdon személyekben oktatják az Őrjárákat, 's azokat nap felkölte előtt küldik ki; az alatt pedig még ezek vissza jönnek, az egész Őrtanyát lóra ültetik, mivel az a' legveszedelmesebb üdőpont, a' mellyben az ellenség többnyire szokott valamit próbálni, és a' nép az álmotúl leghamarább elnyomattathatik. Ezen üdő tájban kell legszorgalmasabb őrzásokat tetetni, ekkor kell a' legnagyobb vigyázással lenni.

A' Lovak' étetése és itatása, bátor akkor is vigyázva, de leghelyesebben olykor eshet meg, mikor már az Őrjárok visszajöttek, ennek pedig félfél Rendenként kell megadni, még az alatt a' többiek felkántározva tartják Lovaikat.

A' Lovaknak éjféltájban, de csak változtatva kell valami fzenát vetni.

A' parolát és a' Szójelt egy Strázsa-Mester vagy Káplár egy köz Vitéztől kísértetvén hozza el az Elő-Sereg Ezeredes Tifztjétül. A' Tifzteknek a' Parola és a' Szójel, az Al Tifzteknek és a' Szabadosok' szolgálotjokat viselő köz embereknek pedig csak a' Szójel adatik. A' legvégső állásokra kirendelt Altifzteknek szabad mindeneket megállítani, és tőlők a' Szójelt megkívánni, de senkit magoktól el nem lehet bocsátani, hanem a' megállított személyt a' Tifztállásra kell igazítani. A' magányosan kiküldött Állásokra egy Altifzt által vitetik a' Parola.

Ha a' végső Strázsa éjszakának idején jönni hall, vagy lát valakit, így szólítja meg: *Megállj! Ki vagy?* és ha ez nem olyan Őrjáró, a' ki maga igazságát a' kiadott Tábori jel által megtudja bizonyítani, azonnal kiáltja, *Altifzt* (vagy ha az valami Altifzt állásról való volna) *Szabados ide!* még az egész Strázsa lóra nem ül, a' megállítottnak, (és ha az Gene-

r lis találna lenni , a' Segédjének felvont sárkánnyal 6 lépésre eleibe lovagol , 's kiált : *Előre !* és bal kéz felől hozzá vigyázva közelítvén , annak nyelvét , öltöztét , fegyvereit 's egyéb efféléket gondosan megvizsgálja , azután Szó-jelt kér ! Ezt megkapván , a' vele lévő előre kiállott két Legényekkel azt a' belső Örálláshoz 15 lépésnyire vezeti , a' Tifzthez lovagol , és a' Szó-jelt , melyet amattól vett , általadja.

Ez ismét kiáltja : *Előre !* Erre a' Parolát kikéri , és midőn ő e' szerént annak igaz járásbéli volta felől egészen bizonyossá tetetett , akkor a' megállítottat kiáltván , hogy *Szabad !* elbocsátja.

A' Gyalog Strázsának sem kell senkit igen közel magához bocsátani , hanem meg kell mindent hasonló módon állítani. Ha a' megállított személynek vagy semmifele , vagy hamis Szójele volna , azt azonnal le kell tartoztatni , és vissza kell küldeni.

Azokon kívül, a' kik valami dolognak végbevitelére kiküldettek, és arról magokat elegendőképpen meg esmértetik, senkinek sem szabad a' végső Strázsán kilyebb bocsátatni, és a' ki ezt engedelem nélkül találná megpróbálni, azt le kell tartóztatni, és a' maga Felsőségéhez vissza kell küldeni.

Ha az ellenségnek csak legkisebb jele látszik is, azt azonnal a' belső és oldal állásoknak tudtokra kell adni. Ekkor mindennek haladék nélkül lóra kell ülni, és egy Altisztet egynehány köz Vitézzel lapangó Őrjárásra kell küldeni.

Ezen Őrjáróknak mindent szorgalmasan meg kell vizsgálni, csendesen és vigyázva kell előre menni, senkinek sem kell dohányozni, és a' lehetőségig figyelmetesnek kell lenni.

Mihelyst sötétedni kezd, három Legényből álló Őrjárók küldetnek egy-egy Végőrtől a' másikhoz; mellynek egész éjszaka úgy fel kell tartatni, hogy az Őrjárók az első Őrállok' lánczánál folyvást minden megfzakadás nélkül egy vagy más

helyen járjanak. Az egymással öszve találkozó Őrjárók megállítják egymást, és a' ki legelől megfzóllal, annak adatik által a' Szójel, és amaz erre a' Tábori jellel felel meg.

Valahányszor a' Végörök felváltatnak, az azokat vezető Tiszt, a' felváltott Vitézekkel a' Végörök lánczát folyvást a' mellette való, Állásokig vizsgálodva végig járja.

A' hol különös éjjeli Állásokon szükséges volna strázsálni, ottan a' Végörök párosan rendeltetnek ki, hogy így, mihelyt az ellenségnek valami jelét lehetne észrevenni, egyik a' kettő közül csendesen vissza lovagolhasson, és jelentést tehessen.

Az ellenség szökevényeit azonnal le kell a' Lovakról szállítani, és Fegyvereket velek le kell tetetni, de tollók legkisebbet sem kell elvenni, hanem azokkal jól kell bánni, és őket a' Fő h di szállásra küldeni. Ha azok sokan találnának egyfzerre jönni, őket apróbb Osztályokra szagatván kell hátra küldeni, úgy mindazáltal, hogy ebben az esetben az Őrálláson lévő Vitézek mind lóra üljenek.

A' főkevényekkel nem kell beszédbe eredni, és a' Vitézek jelenlétében nem is kell őket kitudakozni, annyival inkább nem kell őket az Őrálláson tartóztatni, minthogy attúl, a' mit ők mondanak, gyakran sok függ.

Ha az ellenségtől Trombitás vagy Dobos jönne, azt kívül a' Végőrálláson meg kell állítani, tőle az Írásokat által kell venni, magát pedig hátra kell küldeni. Az Írásoknak haladék nélkül a' magok helyekre kell küldetni,

Az Ellenségnek Szószóllói a' végső Őrálláson megtartoztattatnak mindaddig, még erántok tovább való parancsolatok érkeznek, mellyeket az Őrállás' Comendánsa minden üdöhaladék nélkül meghozat. Ha az Ellenség Szószóllójának a' belső Őrálláshelyein által kellene vezettetni, akkor annak szemei mind menet, mind jövet beköttetnek.

Ha az Ellenség valósággal közelít, vagy valósággal meg is ügyekszik támadni, akkor a' Végőr azonnal tüzet ad, és egyzersmind a' Végőrállóknak egész láncza

is. A' legelső tűzadásra az Altíft az álláson lévőkkel előre nyomúl, hogy a' végső Őrállókat segíthesse, és magához vehesse.

Azalatt az ellenség' megtámadása bellyebb jelentetik, a' mellett lévő Őrállásoknak hir adatik, és minden védelemre tartozó Rendelések megtetetnek.

Az Őrállás' Comendánsa sebesen előre nyomul a' maga Őrállóinak segítségére, vagy ha lehet, az Ellenségnek megtartoztatására. Ha az ellenség nagyobb erejének ellent állani nem lehet, minden lépést harczolva hágy hátra, és úgy vonja magát vissza a' Főbb Sereghez.

A' Tíftnek mindenek felett azonn kell lenni, hogy ő az ellenséges Fő Seregnek számát, és az ellenségnek célját kitanúlhasssa — s hogy mindjárt előre minden tudni szükséges körülállásokat ki kémlelhessen. Erre a' leghathatósabb való eszköz az ellenség' sebes megtámadása, melly által az ellenségnek Őrállóji visszanyommatnak, továbbá az ellenség' Számának egynéhány bátor szívű Őrdal-Őrjárók ál-

tal való ki czirkálása, s ha lehet, némellyeknek közülök elfogása.

Hogy ha az ellenség éjjel akarna meg támadni, és így valami nagy csapást tenni, akkor az Örálláson lévő Tiszt olly helyre vonja Örállóit, hogy az Ellenség az Örállókat hamarább észre ne vegye, hanem csak akkor, mikor azok ötlet oldalról véletlen meg támadják, és elfzélesztetik.

A' Végörök és a' kiküldött Csoportok soha magokat egyenesen a' Mezei Strázsák Tanyájára vissza ne húzzák, hanem mindenkor annak oldala felé vonódjanak, és ha az Ellenség' Oldal - Örjárói az Örálló Tanyára erővel nyomúlnának, akkor a' mennyire csak lehet, azokat az ÖrTányától tartóztatni kell, hogy hogy az a' Kiállásra elkészülhessen.

Hogy ha az erősebb ellenségnek már tovább ellentálni nem lehet, a' hátrálás hálkal essen meg, és csak akkor midőn már minden próbák haszontalanok az ellenség' tartóztatására.

Ezen hátrálást illendő számú Hátörző Sereg védelmezi, az Óldal Őrjárok az Ellenség Puskázóit magokhoz közel nem bocsátják 's a' hátrálást mindenkor harczolva, és a' mennyire lehet, több és egymást segítő Osztalékokban tefzik.

Ha az Ellenség szerfelett előre nyomúlna, akkor az apróbb Osztályok a' nagyobbakhoz vonúlnek, ezek az ellenség' Elő-Seregét bátran megtámadják, 's azonn ügyekeznek, hogy az Ellenséget megretentsék 's így azután a' hátrálást az élébeni rendben folytatják. Hogy ha az ellenség hátra veretik, akkor világos parancsolat nélkül a' Vég örök állásin túl azt üzni nem kell; csak egy kis kifszakított csoportot kell küldeni utánna, hogy ez kitanúlja, hol fog az megállapodni.

A' készen álló Örökrül.

A' készenálló Őr a' Línea Osztályoknak egész Osztályaiból formáltatik, 's az esteli imádság után áll ki. Ha a' kész Őrnek a' Táborban kell maradni, a' Lovaknak

vaknak nyeregben söt, ha parancsoltatik, felrakodva kell állani. A' készen álló Ör szolgálatja 24 óráig tart, ezen idő alatt kinekkinek olly állapotban kell lenni, hogy minden szempillantásban kiálhasson. Legkisebb riadásra a' lármahelyen terem a' készen álló Ör vagy, a' vég Örök az ellenségtől vissza nyomattatnának, ezeknek segedelmekre siet.

Ha pedig a' készen álló Örnek a' Táboron kívül valamelly bizonyos helyre kell magát venni, az a' parancsoltt órán minden bútoraival együtt kiáll, csendességben kirendelt állására masíroz. Így van ez akkor is, midőn egyik Örállás a' másikat felváltja, az új elfoglalja ott hagyott helyét az előbbennek, Sort és Rendet nyit a' Lórúl leszáll, Lovait megmegköti, 's azon módon pakolva hagyja állani, nappal ugyan, ki éjjel pedig felzabolázva: az abrakolás, és itatás félfél Rendenként vitetik végbe.

Hogy a' kész Ör mindent jókor észre vehessen, illendő távolságra Vég öröket lóháton, és eggy lármát ütő gyalog Strá-

zsát állít ki; Örjárói által az Örállók' tan-
nyájával a' közösülést feltartja, 's a' kör-
nyúlállásokhoz képest éjjel a' lovas vég-
öröket megis szaporítja. Az ilyen Végörök-
hez éjjel közelítő Személyek, úgy a' mint
a' Örállás Rendszabása tartja, kikérdeztet-
nek, eligazíttatnak. Ha közel az ellen-
ség, a' kész Ör. magát, ugyanazon előre
vígyázással viseli, mint már a' Tábor Ör-
állóknak meghagyatott.

A' Lálmarúl.

Semmiféle Seregnek nem szabad a'
Comendáns' híre nélkül tüzzel gyakoroltat-
ni; 's a' Trombitásoknak a' szokott üdőben
parancsolt jeleken kívül más egyebet
fújni. A' Trombitások' gyakoroltatási
az egész Tábornál kiszabott órákon, 's
mindég csak hátúl a' Tábor megett jó
távúl tartathatnak. Az önnön tetfzésbül
való puskázás, és lövöldözés igen kemé-
nyen megtiltatik: a' régi töltést ki kell
húzni, és csak ahhoz illő környúlállások
között lehet azt kilőni.

Ha az ember az Ellenség' előnyomúlása' közelítéséről tökéletesen bizonyos, és a' Jelentést a' szokott mód szerinti megtenni elég üdö már nem volna: ebben az esetben egynehány lövés tetetik; vagy a' Riasztó fúvattatik, melyet minden Zászló Strázsa egymásután fúvat. A' Sereg azonnal kiáll, és azután a' lármát nagyíani senkinek sem szabad.

Minden, valaki a' Táboron kívül van, hirtelen ott terem; minden lehető sebességgel nyergel, zaboláz; ha az üdö engedi, rakodik 's kiáll. A' legsürgetőbb esetekben a' Katona csak fegyverét ragadja, zaboláz, lóra kap, rendbe veszi magát. Lehet azután osztalékonként nyergeltetni, 's pakoltatni.

A' legelső iparkodás illy esetben az legyen, hogy az ellenség megtartóztasson, 's annak első megtámadása füstbe menjen.

Senkinek se szabad hátra maradni; az Ezered Comendáns, és a' többi Ezeredes Tisztek erről tartoznak önnön becsületek' 's hivataljok' vesztése alatt felelni.

A' Zászlók a' Zászlótartók, és Zászló - Strázsa által azonnal magok Századjaihoz vitetnek; a' Zászló és a' Tábori Strázsák a' magok Századjaihoz beállanak.

Mindenféle bútör indulható állapotba tevődik.

A' Kapitányok szorgalmasan utánna látnak, hogy a' viadalra minden készen legyen, egyfersmind tusakodást nem esmerő Vitézi lélek' mutatásával, 's olly eltökéllettséggel viselik magokat, melly mint valamelly bájoló tündér minden szíveket elfoglal, Nemes törekedésre indít, a' Seregbe lelket, bizodalmat, bátorságot, és eltökéllettséget önt.

Az Űtközetről.

Ha valamelly Ezered' Comendánsa az Ellenség' megtámadásárúl különös parancsolatot vett, szükséges, hogy maga Tisztjeit öszvé hívassa, 's azoknak mind azt, a' mit tudniok kell, jól értésekre adja. Az Ezeredes Tiszteknek mindent tudtokra kell adni, hogy az utáuna követ-

kezők, úgy hozván magokkal a' környü-
állások, a' rendelt intézeteket nyomban
követhessék.

Az Ezeredes Kapitány' kötelessége,
hogy a' Ezeredjét már szerzett, vagy szer-
zendő dicsőségére, hazája' szeretetére, és
kötelességére emlékeztesse, benne a' nem-
zeti tüzet gyúllassa, hogy azt figyelmetes-
sé tegye a' jelenvaló szempillantásra,
mellyben a' Nemzet tulajdon becsét kimu-
tathatja, és magának az egész világ előtt
becsületet, 's a' Hazának boldogságot sze-
rezhet.

Megbizonyította azt a' tapasztalás,
melly mélyen behat az efféle gyökeres be-
széd a' Magyar Vitéz' szívébe, annyival
inkább tehát 's méltóbb jussal lehet ezen
Nemzet' Nemesseitől nagy tetteket várni.

Minden tudja, a' ki szolgált, melly
fényes tetteket szültek gyakran a' ser-
kentések: de tudja kiki azt is, hogy
a' gyáva, álmos és időtlen sápítások so-
ha semmi Vitézséget nem eszközöltek.

Tudni kell, ha egyszer arra kerül a'
dolog, a' Tiszteknek tulajdon példájok-

kal, 's némelly a' Nemzeti büszkeséghez szabott kifejezések által, mintegy lelket önteni a' Seregbe.

Nem lehet feltenni a' Magyar Felkelő Nemesség felül, hogy illy fontos szempillantásokban valaki beszédével félénkséget árúlna el: mindazáltal, ha még is megtörténne, vagy a' mi még több, valaki magát a' Csata alól el akarná vonni, az olyan tüstént levágattasson.

Valahányszor a' Sereg az Ellenséggel szembe száll, előre nyomúl, 's mezőt nyer, lobogó Zászlókkal, muzsika hanggal, és szoros rendtartással mennyen előre. A' megtámadás elkezdődvén, a' Trombitajelekre szorosán figyelmezní kell. A' reá hajtás' alkalmatosságával semmirikoltást, vagy lármát csinálni nem szükség. Az egész Seregben csendesség, és eltökéllettség uralkodjon.

Minden ember a' maga helyén marad, csak a' Front előtt álló Ezeredes Tisztek vonúlnak a' Segéddel, és Trombitással a' magok Oltályoknak Szaárnyaira, ott vígyázván, hogy kiki kötelességét tegye,

's hogy legkisebb rendetlenség is azonnal helyre hozódjon.

Az első Sornak mindég tellyes számmal kell lenni. A' hátúl lévő első Strázsamester a' végre van oda állítva, hogy a' jó rendet megtartsa, a' Sereget buzdítsa, 's azt megakadályoztassa, hogy valaki magát az ütközetből el ne vonnya.

A' szabott rendnél fogva egy Ezeredes Kapitány sem mehet előre ki a' línéából a' maga Ezeredével; ha mindazonáltal egy Generális sem volna közel, vagy ha a' környüállás halasztást nem szenvedne: az Ezerednek megkívántató előremenése a' Commendánsnak bölcseségére hagyódik, ki is a' múlhatatlan szükségből lett előnyomulásárúl tudósítást tétet.

Mennél nagyobb tüzzel, 's bátrabb eltökéllettséggel csap a' lovasság öszve, annál bizonyosabban fogja szétszórni az Ellenséget. Ellenben, ha valamelly Sereg tétovázó bátorsággal megyen az Ellenségre, az előtt meghökken, rendjét elveszti, 's öszve kapcsolt erejét elszékefszti, azonn a' bátortalanság erőt vészén, hátat

vet , 's így elkerülhetetlen lesz veszedelme.

Minden Katonának szeme előtt kell tartani ezt az igazságot , hogy jobb az embernek bátran rajta hajtani az Ellenségen , mint elvárni , hogy attúl megtámadtasson , hogy a' megtámadásban az ellenséget megelőzni bátorságosabb , és hogy kevesebb veszteséggel van öszve köttve , ha a' Sereg marokban szorított kardal vág az Ellenség közé.

Csak akkor választhatja a' Vitéz tetszése szerint fegyverét , a' mint legalkalmasabbnak ítéli azt az ellene viaskodónak meggyőzésére , mikor már az Ellenséggel öszve zavarodott. De a' kard mindig legalkalmasabb fegyver marad. Hogy ennek annál bizonyosabb legyen a' haszna , azzal az ellentvívónak orcájához 's kezéhez kell vagdalni : a' futó ellenségre nézve azonn kell lenni , hogy annak a' bal oldalához lehessen férti.

Valamég a' győzelem nem egészen világos , foglyokon kapkodni nem kell.

Az Ellenséget sem kell hevesen, és szét-
szaladva 's egyenként üzni. A' Trombi-
ta jeladásra pedig minden embernek a'
legnagyobb sebességgel öfzve kell állni.
Az illy szempillantásokban megkívántatik
főképpen, hogy minden igen nagyon fi-
gyelmezzen a' Trombita szóra, és a' Tiszt'
Comandó szavaira. Az Ellenség' kergeté-
sét a' környüállásokhoz képest kell meg-
határozni, és a' Katonai gyakorlás regu-
láinak útmutatása szerint intézni.

Illy előrevigyázás nélkül könnyen
megeshetne, hogy egy véletlenül érke-
ző ellenséges újj erő az elfzélledt's gondo-
latlanúl koválygó Seregnek ismét kiteker-
né markából a' győzedelmet.

Hogy ha az Ezeredes Kapitány agyon-
lövetik, megsebesíttetik, vagy elfoga-
tik, annak helyét az utánna legközelebb
következő Ezeredes Tiszt azonnal kipótol-
ja. Ezt tartozik cselekedni minden Ofz-
tálnál a' legüdösebb Kapitány is.

A' Fő, és Al-Tiszteknek üres he-
eik a' Ifzabott mód szerint; az első Rend-

ben álló köz Vitézeké pedig a' másodikbúl pótoltatik ki.

Minden különös és magányosan álló Ofztalékok' Commendánsai helyett, ha helyek kiüresült, azok tetetnek, kik hivatalban, és rangban utánnok legközelebb vagynak.

Ha valamelly Ofztalék, bár melly kicsiny legyen is az, támadásra vezéreltetik, egy Vitéz legalább hátúl állítasson. minden a' kicsak könnyű sebet kapott, minek utánna, beköttetett azonnal maga helyére vissza álljon, A' nagyon megsebesedett Fő és Altisztek, ha önnön erejebül hátra nem lovagolhatnak, magokat egy legény által oda vitethetik, a' hol a' Sebkötöző Orvosok, vagy a' hol a' Vezeték-Lovakra vigyázó Lovászok, vagy pedig, a' hol a' Sebesek alá rendelt szekerek állanak. Ezene lkerülhetetlen szükségen kívül, kemény büntetés alatt, az ütközettül egy Vitéz sem fogattatik el.

Ha az Ezered' Comendánsa alatt a' Ló agyon lövetik, 's nincs helyben más lova: egy köz embert leszállit, 's annak

lovára felül. Ezen esetben senkinek magát vonogatni attúl, hogy le szálljon, nem szabad.

A' leszállott (gyalog maradt) köz Vitéz azonban el nem hagyhatja a' csatamezőt, hanem azonn kell neki iparkodni, hogy vagy egy ellenségtől kapott, vagy egy szabad (gazdáját vesztett) lóra, vagy pedig, ha azalatt a' Comendáns' paripája megérkezett, ismét tulajdon lovára kapjon, és kötelességéhez lácson. Ez minden vitéznek, akármint vesztette legyen el lovát, kötelessége.

A' fegyvertelen foglyokkal rosszul bánni, 's azokat szükséges ruhájoktól megfosztani nem kell, sőt nagylelkűséget illik mutatni erántok.

Ha minden vitézkedés mellett is fereocsétlenül útne ki a' megtámadás, akkor a' Sereg magát csak úgy mentheti meg, ha kiki eszén jár, Comendánsához tellyes bizodalommal ragaszkodik, 's annak parancsolatit nyomban követi.

Az illy esetekben a' Zászlóknak és ágyúknak megmentésekre nagy legobb

gondot kell fordítani, azokat köröm szakadtáig oltalmazni, és egy szempillantásig sem kell elhagyni.

Mivel a' Sereg gyakran olyankor sem maradhat Rendbe midőn az Ellenséget megverte, hanem azt elfzéledve kergeti, — ilyenkor szükség a' Sereget sebesen a' Zászló körül öfzve szedni's eggyesíteni, hogy az a' Comendáns rendeléseit követhesse. Az illy bátor és álhatatos ellentállás tartózkodásra kényszeríti az ellenséget, úgy hogy ez nem igen veszt tovább magának annyi merészséget, hogy az hamár magát rendbe szedett, bátor és eltökélt Sereget ismét megtámadja. Mikor azonban a' gyalogságra's ágyúkra tett rohanás rofzúl ütött ki: a' Sereg magát öfzve ne szedje, valamég ötet az ellenség' ágyú tüze beerhetné.

A' Hátrálásban az Ezeredes és Fő Tisztek utolsó erejeket arra fordítsák, hogy a' Sereg rendben tartasson. Hideg véerekkel és bátorságoknak példájával ügyekezzenek a' Sereget lelkesíteni, bizodalmát megnyerni; a' félénkséget és rendetlenkedést kemény

fenyítéssel tüstént elfojtani. A' ki a' parancsolatnak nem engedelmeskedik, nyakaskodik, zúgolódik vagy gyalázatosan elfut, azt azonnal agyon kell vágni.

Ha a' Csatamező megtartatik, az el-
esttek és megsebesedettek, az e' végre ki-
rendeltettek által felkerestessenek, bekö-
töztessenek, 's jó gondviselés alá vetesse-
nek, a' holtak eltemettessenek. Ha a'
környülállások megengedik, ügyekezní
kell, hogy a' sebesek bátorságos helyre
vitessenek, az elestteknek pedig lovaik
fegyvereik és egyéb készületeik elhozat-
tassanak.

Ha az Ellenség visszavonásra kényszerí-
tettvén, a' Comandirozó Generalis meg-
engedi a' csata mezőn vagy az ellenség' tá-
borában a' zsákmányozást, e' végre a'
Vitézek lovon, és egész fegyverí készü-
letben fognak vagy Fő vagy Al-Tiszteitől
vezéreltetni. A' Zászlók és más győzedelmi
szimerek, Ágyúk, Munitio, Eleség, Hadi-
kincs és Levél-Tár 's több effélék a' Fő
Hadi Szállásra takaríttatnak. Egyéb pré-
dák felosztatnak. Senki kemény büntetés

alatt el ne merjen ebből valamit titkolni.

A' Csata után minden Százados Kapitány megvizsgálja, hány Vitéz és Ló esett el, hány sebesedett meg, vagy akár mi módon hány hibázik.

Ez a' Laistrom beadódik az Ezere'd Comendánsának, 's a' mellett jegyzésbe tevődik, ki különböztette légyen meg mások felett magát, vagy a'mit reményleni is alig lehet, ki nem cselekedte kötelességét. Erről az egész Tudosítás a' Brigadiros Generalisnak adódik be.

A' Hadi állásokról.

A' hol ellenséget lehet gyanítani, ott azt a' Lovasság, minekelőtte bemenne a' faluba, Elő-Serege által vizgáltassá meg. A' mezei, és a' Kész Örök a' bemenetel után mindjárt állittassanak ki.

A' nyílásokat és utakat elégséges Őr-
állókkal el kell foglaltatni. A' nyílások,
kivéven azokat, melyeket a' ki és bejá-
rásra nyitva kell hagyni, árkokkal, rakás-
ra hordandó levágott fákkal, hordókkal,
's több effélékkel elrekesztetnek, 's zá-
ratnak, egy szóval, mindent el kell kö-
vetni, a' mi az ellenség' véletlen megtáma-
dása ellen való bátorságra, az üdöhhöz és
eszközökhöz képest, lehetséges.

Az Ezeredes Tisztek' kötelessége, az
egész Tájékat jól megjárni, mi merre es-
sen, jól kitanúlni; a' helyekkel 's ezeknek
alkalmatos és alkalmatlan voltokkal jól
megesmerkedni, hogy ellenséges megtá-
madtatás' esetében a' Sereget erányosan ki
állítani, 's magokat védelmezni tudják.

Minden útakonn, hidakonn, réve-
kenn és a' közösülés' pontjain, egyik falutúl
a' másikig Őrjárók vigyázzanak, á' nél-
kül mindazonáltal, hogy a' szükség felett
való szolgálat miatt a' Legények és Lovak
kifárasztassanak. Bezártt vagy berekesz-
tett helyekenn Fő Őrállások és kapunál
lévő Örök állittatnak fel a' megkívántató

Tisztekkel. Éjjel az Őrjárok egyik Őr-
állásról a' másikig, úgy a' köfal' mentében
körös körül, szorgalmatos vigyázással gya-
korta kerüljenek.

F E L J E G Y Z É S E

Azon Mesterfzóknak, mellyek a' Magyar Nemes Felkelő Seregnek Regulamentumaiban idegen nyelvekből Magyar-
ra fordítottak, 's mellyek a' Felsé-
ges Cs. Kir. Fő Herczeg és Orszá-
gunknak Nádor Ispánnya által ki-
rendeltt Katona - Biztosság által
helyben hagyattak.

A.

Állás	Stellung.
Állás helye az örnek.	Posten der Schildwache.
Álló Hadi Törvény-	
szék	Stand = Recht.
Alakozni	Masfiren.
ÁgyúTanya	Batterie.
Ágyú emelő	Artillerie = Handlanger.
Általvető	Mantelsack.
<i>Low. Gyak. Reg.</i>	

Bútyor
Betörés
Befoglaló Sor

Czél
Czélpont
Czéllinea
Csapat
Csatatűz
Comandírozni
Comendáns

Eggyesülés
Egyenest!
Egyenlő közű vagy
Eggyarányú

Eggyes fúvás
Eggyes ütés
Éjjeli Őrjáró
Elő-ember
Előerány
Elő Sereg
Elő Vigyázat
Elosztás

B.
Gepäck.
Choc.
Einfassung = Rotte.
C.

Direktion.
Direktionspunkt.
Direktionſlinie.
Kolonne.
Bataille = Feuer.
Kommandiren.
Kommandant.

E.
Raſſirung.
Grad aus!
Parallel.
Einfacher Stoß.
Einfacher Streich.
Rond.
Vordermann.
Allignement der Tête
Avantgarde.
Vorpoſt.
Eintheilung.

Eleje a' Csapatnak	Tête der Kolonne.
Erány	Allignement.
Erányozni	Aligniren.
Ezered	Regiment.
Ezered' Kormánnya	Regiments-Kommando.
Ezeredes Tiszt	Staabs-Offizier.
Ezeredes Kapitány	Oberster.
Ezeredes Fő Had-	
nagy	Oberstlieutenant.

F.

Fő, Hadi Szállás	Hauptquartier.
Fő Hadi Kormány	General-Kommando.
Fő Hadi Tanács	Hof-Kriegs-Rath.
<i>Pegyverbe!</i>	Gewehr heraus!
Flank v. Oldal	Flanke.
Főör	Hauptwache.
<i>Fordúlj!</i>	Rechts um!
<i>Front!</i>	Front!
Frontmárs	Frontmarsch.

G.

Gyűlö	Kast.
Garádicosos Állás.	Stellung in Staffeln.

H.

Hadi forgás	Manoeuvre.
Had	Armee.

Fennálló Had	Reguläre Armee.
Híradás	Avvertissement.
Hézak	Distanz.
Hátúlja a' Csapatnak	Queue der Kolonne.
Hátravonás) Retraite.
Hátrálás	
Hívó!	Ruf!
Hátörzősereg	Urieregarde.
Harcz-Rend	Schlachtordnung.
Had - Rend	Treffen.

I.

Igazodás	Richtung.
Jelentés v. Tudósítás	Rapport.
Individuum v. Személy.	Individuum.

K.

Kanyarodás'	Schwenkung.'
Káplárság és Pajtás	Korporal und Kamerads
ság Laistroma	schafts - Liste.
Készülő	Vergatterung.
Kettős Lépés	Doublir - Schritt.
Kettős fuvás.	Dopeltstoß.
Kettős ütés.	Dopeltstreich.
Kerengő Sereg	Fliegendes Corps.
Kiállás	Ausrückung.

Kiküldés vagy Szol-

gálat Laistroma Kommandir = Liste.

Kiküldött Sereg Kommando.

Koczkás Állás. Stellung en échequier.

Kiterjedés Deploirung.

Kifejtődés Entwicklung.

Kompánia Kompagnie.

Közhely Intervall.

Közlépés Ordinaire Schritt.

Köszöntés Salutirung.

L.

A' Legénység Die Mannschaft.

Lármastrázsa Schnarrpost.

Lefoszlani Defiliren.

Lefoszlás Defilirung.

Levél vitel Jegyző-
könyve. Ordonanz-Protokoll.

M.

Mars Marsch.

Masírozni Marschiren.

Mezei Strázsa Feldwache.

N.

Napos Káplár Korporal vom Tag.

Napló Könyv Journal.

Nyalábkötél Fouragier = Strick.

Nagyhivó Chamade.

O.

Örizer	Garnison.
Ofztály	Division.
Ostrom ütés	Sturm-Streich.
Ofztalék	Abtheilung.
Öszveállitás	Rangirung.
Öszveállitás Lajstro-	
ma	Rangirungs-Liste.
Óldal vagy Flank	Flanke.
Örálló	Schildwache.
Örtanya	Hauptposten.
Örjáró	Patrouille.

P.

Parola	Parole.
Páros	Gerade
Páratlan	Ungerade
Puskázó	Plänkler — Tirailleur.
Puskázni	Plänkeln.
Puskalzár	Schaft.
Portázni	Karakoliren.
Porkoláb	Prosoß.

R.

Rajtahajtás	Uttaque.
Rajta hajtani	Uttaquiren.
Rend	Glied.
Rendszabás Utasítás	Vorschrift.
Reggeli Tudósítás	Früh Rapport.

S.

Száma a' Kompaniá-	
nak	Stand der Kompagnie.

Kiálló Szám	Ausrückender Stand.
Teljes Szám	Kompleter Stand.
Fegyverfogható Szám	Streitbarer Stand.
Számtartó	Rechnungsführer.
Szám és Szolgálat Táblája	Stand- und Dienst-Tabelle.
Szakaiz	Zug.
Szemmérték	Augenmaß.
Szempont	Point de vue.
Szakadni.	Abfallen.
Széllyel!	Museinander.
Szállítás	Transport.
Század	Escadron.
Százados Kapitány	Escadrons-Commandant.
Szárnny	Flügel.
Szárnny Segéd	Flügel Adjutant.
Szabados	Gefreiter.
Szolgalat - Rend	Dienst Roster.
Szomszédember	Nebenmann.
Szójel	Losung.
Sark	Pivot.
Sarkember	Stockmann.
Sor	Rotte.
Sorcsapat	Reihen = Kolonne.
Sor-Czédula	Rotten = Zettel.
Szabás	Verhaltung.
Szorosság	Defilé.
Szólzólló	Parlementer.
Szélső ember	Flügelmann.
Szélső Osztalék	Flügel-Abtheilung.

Szárnyaló	Glanqueur.
Sánczoló	Schanz-Streich.
	T.
Tábor	Lager.
Tábori Hang	Feldgeschrey.
Törvényes szószólló	Auditor.
Törvényes kihal-	
gatas.	Berhör.
Tíztség	Charge.
Tüzelés	Chargirung.
Takarodó	Zapfenstreich, oder
	Retraite.
Terjedő Tüz	Lauf-Feuer.
Temetés - Mars	Todtenmarsch.
Templomba - Hívó	Kirchenstoß.
	U.
Utó ember	Hintermann.
Üdöszakasz vagy)	Tempo
Tempo)
	V.
Vezér Segéd	General Adjutant.
Végör	Bedette.
Viradó	Tagwache.
	Z.
Zárkozz!	Schließt euch!
Zártt - Csapat	Massa.
Zászló-Sor	Estandarte-Rotte.
Zászlóhordozó	Führer bei der Infan-
	terie.
Zászlótartó	Estandarte-Führer.

FOGLALATJA.

	Pag.
1 Egy Lovas Ezerednek Száma. -	1
2 A' Könnyű és Línében álló Századok' formálásáról - - -	4
3 A' Rendszabások - - -	6
4 Az Al-Hadnagyok' útasítása. - -	7
5 A' Fő Hadnagyok' útasítása. - -	11
6 A' Kapitányok' útasítása. - -	12
7 A' Porkoláb' útasítása - -	22
8 A' Zászlótartó' útasítása. - -	24
9 A' Kormány Trombitás' útasítása.	25
10 Az Ezered Segédjének útasítása. -	26
11 A' Számtartó' útasítása. - -	28
12 A' Törvényes Szószólló' útasítása -	30
13 A' Fő Strázsamester' útasítása. -	31
14 Az Ezeredes Fő-Hadnagy' útasítása	34
15 Az Ezeredes Kapitány' útasítása.	36
16 Tábori Kötelességek közönségesen a Marsról.	
17 A' Mars' Rendszabása - - -	49
18 A' Táborhelyről közönségesen. -	53
19 A' Táborhelyre való befallásról.	56
20 A Tábori Szolgálatról - -	62

21	A' Királyi FőHerczegek, és Comandi- rozó Generális eleibe való kiál- lásról.	68
22	A' Déli Imádság' órájáról.	69
23	A' Zászlók Ezeredes Tisztek, és Eze- red Strázsák' kötelességeiről.	71
24	A' Tábori Isteni szolgálatról.	76
25	A' Parolának, és a' Parancsolatnak kiadásáról, és a' Jelentések' beszé- déséről.	78
26	A' Generálisok' Strázsáiról, és más különös Strázsákról.	79
27	A' magányosan kiküldött Comandókról.	81
28	A' Végőrökről és a' mezei Strázsákról.	82
29	A' Kézfén álló örökről.	96
30	A' Lärmáról.	98
31	Az Ütközetről.	100
32	A' Hadi állásokról.	110

NYOMTATÁS BÉLI HIBÁK.

- 2-dik Oldal 16-dik Sor. " kimozdulása után,,
Olvasd Összeállításával.
- 6-dik Oldal 17-dik Sor. " A' Rendszabások,,
Olvasd az útasítások.
- 7-dik Oldal 16-dik Sor. " szabása,, Olvasd
útasítása.
- 8-dik Oldal 1-első Sor " szabása,, Olvasd
útasítása.
- 12-dik Oldal 7-dik Sor. " szabása,, Olvasd
útasítása.
- 31-dik Oldal 4-dik Sor. " útmutatása,, Olvasd
útasítása.
- 34-dik Oldal 13-dik Sor. " kötelességeiről,,
Olvasd útasítása.
-

21

Olidat 10 dik 202 " 10 dik 202 102 102

22

Olidat 10 dik 202 " 10 dik 202 102 102

23

Olidat 10 dik 202 " 10 dik 202 102 102

24

Olidat 10 dik 202 " 10 dik 202 102 102

25

Olidat 10 dik 202 " 10 dik 202 102 102

26

Olidat 10 dik 202 " 10 dik 202 102 102

27

Olidat 10 dik 202 " 10 dik 202 102 102

28

Olidat 10 dik 202 " 10 dik 202 102 102

29

Olidat 10 dik 202 " 10 dik 202 102 102

30

Olidat 10 dik 202 " 10 dik 202 102 102

31

Olidat 10 dik 202 " 10 dik 202 102 102

32

Olidat 10 dik 202 " 10 dik 202 102 102

[illegible]

Felkelő Nemesség Lovassága

Ezere

R e g g e l i T ú d ó s i t á s.

Pünköszt Havának

dik napján

A' szolgálatra alkalmatosok' Száma vólt leg közelebb e' szerint		Szaporodott		Fogyott		Marad szolgálatra alkalmatos	
Ember	Ló	Ember	Ló	Ember	Ló	Ember	Ló
Kormány	<i>Meg Jegyzés.</i> Ezen Szá mot, mindég a' Szám és S zolgálat Tá- blájából ke ll ide által tenni.						<i>Meg Jegyzés.</i> Ha a' Sorczédulába fel tett száma a' kiállot- taknak öfzve vevődik azokéval a' kik itt alóll mint <i>szolgálatban lévők</i> vagnak fel írva, a' kettő Summájának egymással meg kell egyyezni.
6 Század							
Öfzveséggel							

K i m u t a t á s aA' SzaporodásnakA' FogyásnakKülönös Tűdósítások.

Az Ezere ki ván eiegitve kéz pénz p. o. Szent Iván havának 15-dik napjáig.

— — — — kenyérrel
— — — — Szénával és Abrakkal

Fontja a' húsnak xr.

A' Sernek ittzéje xr.

A' Bornok ittzéje xr.

Az élés dolgában ez vagy amaz fogyatkozás vagon

Többnyire ez vagy amaz nyavalya uralkodik

Az Ezere kéri p. o. Hogy a' hadi törvény fűék Sententiája hirdettessék ki vagy hogy tűzzel fegyverbe ma-
gokat gyakorolni szabad legyen.Szolgálatba vagnak.Fő Tíft
Strázs mester
Káplár
Köz Vitéz
Trombitás.

Felkelő Nemesség' Lovassága

Ezered

Sorczedula, és a' Kiállottak Száma.

Ofz- tályok	Száza- dok	A' Kormánytól				A' Századoktól								Öfzve- séggel.		Sort télznek	
		Ezeredes Tifztek	Ezered Ségéd	Kormány és Ofz- tály Trombitások	Zászlótartók	Kapi- tány		Had- nagy		Strázsa mester	Káplár	Káplár képét viselő	Köz Vitéz	Trombitás	Ember		Ló
						1-ső	2-dik	Fő	Áll								
Ezere- des Kapi- tány	1-ső																
	2-dik																
	Rezerva																
Ezere- des Fő Had- nagy	1-ső																
	2-dik																
	Rezerva																
Fő Strá- zsa Mester	1-ső																
	2-dik																
	Rezerva																
Öfzveséggel																	

Költt N. N.

N. N.
Ezeredes Kapitány

Felkelő Nemes Lovasság.

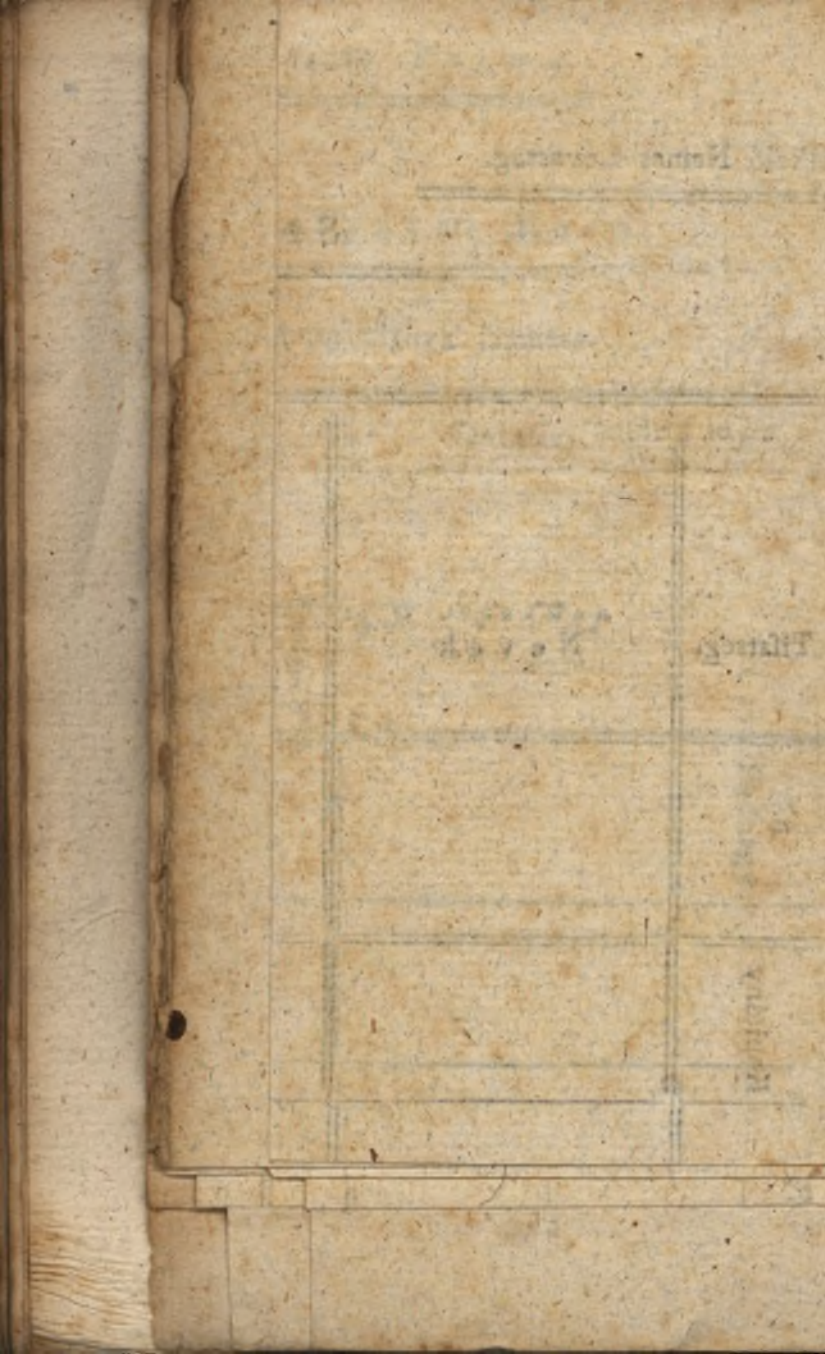
Ezered.

S z o l g á l a t R e n d.

A' Fő Tisztek' számára.

Tisztség.	N e v e k.	Szolgálat felülről lefelé.							Szolgálat alólról felfelé.	
		A' Rangbann.	Ezen Rangjok vagyon — fogva.	Ellenség előtt való Kiküldés. 24 órána! tovább tartó Kiküldés vagy Szállítás.	Strása.	Ordonanz.	Végör vagy Mezei Strása.	A' Végörök Segítségé vagy Ké- izen álló Örök.	Mindenféle munka Ellenség' előtt.	Kihalgatás, Hadi Törvény Szék vagy az Ítélet helyre hajtása.
Kapitány										
Fő Hadmagy.										

J e g y z é s. A' Szolgálat feljegyzésében a' napot mindig fel kell írni.

PESTEN,
HARTLICHEN KONRÁD ADOLFAL.
1809.

